

Kunnanhallitus
1.12.2025
Talousarvio 2026
Taloussuunnitelma 2026–2028

Sisällysluettelo

JOHDANTO	3
Kunnanjohtajan katsaus	3
Kuntastrategia	4
YLEISPERUSTELUT	6
KÄYTTÖTALOUSOSA	17
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	17
Vaalit	17
TARKASTUSLAUTAKUNTA	18
Tarkastus- ja arviointitoimi	18
KUNNANHALLITUS	19
Hallintopalvelut	19
Elinvoimapalvelut	22
Maakunnalliset palvelut	25
SIVISTYSLAUTAKUNTA	27
Sivistystoimen hallinto	27
Perusopetuspalvelut	28
Varhaiskasvatuspalvelut	31
Kirjastopalvelut	36
Vapaa-aikapalvelut	38
TEKNINEN LAUTAKUNTA	44
Tekninen hallinto	44
Kiinteistötoimi ja tukipalvelut	46
Vesihuolto	49
TULOSLASKELMAOSA	53
INVESTOINTIOSA	64
RAHOITUSOSA	71
MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETOLASKELMA	73

JOHDANTO

Kunnanjohtajan katsaus

Tasapainoillen kohti tulevaisuutta. Edellä olevaan lauseeseen kiteytyy vuoden 2026 talousarvio niin toiminnan kuin lukujen kautta tarkasteltuna. Näen ensi vuoden monin tavoin haastavana, mutta se tarjoaa myös monia mahdollisuuksia kehittämiseen ja tulevan suunnitteluun.

Kauan odotettu valtionosuusuudistus näyttää nyt siirtyneen seuraavalle hallituskaudelle. Uudistuksen tavoitteena oli mm. ns. sote-erien poistaminen valtionosuusjärjestelmästä. Sote-erät kohtelevat kuntia hyvin epäoikeudenmukaisesti. Nykyjärjestelmä on rikki. Lemin osalta nämä sote-erät ovat vuosittain melkein -1 M€ (eli yli -300 €/asukas), vastaavasti monella samankaltaisella kunnalla erä on +1 M€ tai jopa enemmänkin.

Yksi iso haaste Etelä-Karjalan kunnille on työttömyyden kehitys. Miten suuryritysten ja hyvinvointialueen yt-neuvottelut ja päätökset tulevat näkymään maakunnan työllisyyden kehittämisessä? Miten pitkäaikaistyöttömyys ja kunnan ”sakkomaksut” kehittyvät ensi vuonna? Kunnilla on rajalliset resurssit luoda alueelleen uusia työpaikkoja. Se vaatii olemassa olevien yritysten toiminnan kasvua tai yrityssijoittumisia seudulle. Työpaikat syntyvät sijoittumispäätösten jälkeen huomattavalla viiveellä, joten myönteiset uutiset näkyvät työpaikkatilastoissa ja työllisyydessä vasta myöhemmin.

Kunnan tulee kehittää ja tarkastella toimintaansa niin, että henkilöstöresurssit ovat riittävällä tasolla palvelutarpeeseen verrattuna. Välillä se voi tarkoittaa sitä, että tarvitaan lisää henkilökuntaa. Toisaalta se voi tarkoittaa myös sitä, ettei tehtävään/virkaan palkata uutta henkilöä, kun esim. eläköityminen tapahtuu. Palvelutarpeen muuttuessa resursseja on aina syytä tarkastella rohkeasti ylös, mutta myös alaspäin.

Lemillä vallitsee avoin kehittämisen kulttuuri. Asioiden kehittäminen ei aina vaadi suuria taloudellisia panostuksia vaan sitä, että halutaan tehdä asioita uudella, paremmalla tavalla. Kehittäminen voi näyttäytyä pieninä toimenpiteinä, jotka ovat kokonaisuuden kannalta merkittäviä ja näkyviä, vaikka talouden kannalta käytännössä merkityksettömiä esim. pienet parannukset, jotka muuttavat taajama-alueiden yleisilmettä merkittävästi.

Olen iloinen kuluneesta syksystä. Odotan innolla jo vuotta 2026 ja kaikkea sitä yhdessä tekemistä mitä se tuokin tullessaan!

Lemillä 26.11.2025

Arto Ylönen
Kunnanjohtaja

Kuntastrategia

Pienestä isoksi

Lemi on hyvä paikka asua pienestä isoksi.

Lemi on yhteisöllinen ja turvallinen, maltillisesti kasvava kunta, joka järjestää asukkailleen laadukkaat peruspalvelut asukkaita kuunnellen. Yhteisöllisessä kunnassa kaikki ovat tervetulleita mukaan kehittämään kuntaa.

Leppoisesti

Kunta on maalaishenkinen ja leppoisa asuin-, lomailu- ja työskentelypaikka. Asiat hoituvat joustavasti ja sujuvasti. Täällä on helppo asioida ja elää. Harmonisessa kunnassamme kaik lutviutuu.

Lähellä

Lemillä on ihmisen näköiset palvelut lähellä. Lemi on keskusteleva ja kuntalaisia kuunteleva kunta. Meillä on laadukkaat varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut. Lemillä palvelu on henkilökohtaista.

Olemme aidosti yhteisöllisiä. Autamme toisiamme ja teemme asioita yhdessä. Otamme lapset ja nuoret mukaan kunnan yhteiseen kehittämiseen.

Lähellä on myös sitä, että asiat sujuvat rivakasti. Viranhaltijoiden nopea ja joustava palvelu on kunnia-asiamme. Maantieteellisesti olemme lähellä Lappeenrantaa, kaupunkiin ajaa 20 minuutissa.

Luovasti

Etsimme luovasti ratkaisuja. Päätöksenteko ja viestintä ovat avointa, joustavaa ja ketterää. Etsimme myös yhdessä ideoita ja edistämme luovuutta. Osallistamme kuntalaiset mukaan ideatalkoisiin ja kehittämään toimintaa myös taloudellisesti tehokkaammaksi. Ideoimme asioita mm. viestinnän, talouden, hyvinvoinnin ja yhteistyöverkostojen kehittämiseksi.

HYVINVOINNIN JA ELINVOIMAN EDISTÄMINEN 2030 MENNESSÄ:

Hyvinvointi

Vahvistamme hyvinvointia. Kannustamme kuntalaisia liikkumaan. Liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia on tarjolla kaikenikäisille. Tuemme ja mahdollistamme tapahtumia ja omaehtoisen toiminnan muotoja. Tuemme osallisuutta ja vapaaehtoistoimintaa. Tuotamme hyvinvointia edistäviä ennaltaehkäiseviä palveluja.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa panostamme laadun ja sisällön kehittämiseen. Kirjasto on kuntalaisten monipuolinen kohtaamispaikka. Yhteistyö järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa on aktiivista.

Otamme kuntalaiset ja henkilöstön aktiivisesti mukaan kehitystyöhön. Panostamme hallinnon avoimuuteen ja tiedolla johtamiseen.

Henkilöstö voi hyvin. Työtilat ovat turvallisia ja terveitä.

MITTARIT:

Asiakas- ja kuntalaiskyselyt; vastausprosentit, hyvinvointikertomus, kouluterveyskysely, henkilöstökertomus, työpaikkaselvitykset, koulutuspäivien määrä, poissaolojen määrä

Elinvoima

Vahvistamme kunnan vetovoimaa positiivisella kuntakuvalla. Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.

Panostamme sujuviin liikenneyhteyksiin. Pidämme asuinympäristön viihtyisänä. Kaavoitus ja maankäyttö on suunnitelmallista ja sujuvaa.

Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yhdistysten, oppimisverkostojen, yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa. Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut. Viestintämme on nopeaa ja monikanavaista.

MITTARIT:

Asiakas- ja kuntalaiskyselyt; vastausprosentit, työllisyyden kehitys, avainluvut vertailu - Länsi-Saimaan kunnat, toteutuneet yhteistyöhankkeet ja yhteistyösopimukset

Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous

Talouden tasapainottamiseksi teemme jatkossakin toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia. Tehostamme toimintoja ja etsimme uusia työskentelytapoja. Kohdennamme henkilöstöresurssit oikein. Lisäämme palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta. Omistajaohjauksella huolehdimme siitä, että Lemin kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

MITTARIT:

kertynyt ali-/ylijäämä, vuosikate, lainamäärä/asukas, palvelujen yksikköhinnat, palvelumaksut

Kunnan ilmastosuunnitelma

Ilmastolain 14 a §:n mukaan kunnan on laadittava tai päivitettävä ilmastosuunnitelma vähintään kerran valtuustokaudessa (2025-2029). Valtuusto päätti ilmastosuunnitelmasta 10.03.2025 § 7. Suunnitelman tulee sisältää muun muassa päästövähennystavoite ja toimet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Lisäksi kunnan on seurattava suunnitelman toteutumista ja otettava se huomioon kuntastrategiassa ja kunnan toimintakertomuksessa.

Talousarviovuonna kiinteistössä Kanervatie 15 siirrytään ilmavesilämpöpumppuun. Seitsemän vuoden leasingmaksut katetaan säästöillä polttoöljyn kulutuksen vähentymisestä.

YLEISPERUSTELUT

Yleinen talouskehitys

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammastakin kasvusta on. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa. Talouden epävarmuus on kotimaassa ohjannut toistaiseksi tuloja enemmän säästämiseen kuin kulutukseen.

Kuluvana vuonna julkisen talouden tilanne alkaa parantua, kun sopeutustoimien vaikutukset tulevat pääosin voimaan. Heikossa suhdanteessa verotulojen kasvu on kuitenkin vaisua kuluvaan vuoteen vaikuttavista veronkorotuksista huolimatta.

Ensi vuonna julkisten menojen kasvu on edelleen vaimeata, mutta verokertymä kasvaa talouden toipuessa veronalennuksista huolimatta. Vuoteen 2026 kohdistuu aiemmin päätettyjä sopeutustoimia sekä syksyllä päätettyjä uusia toimia, jotka hidastavat menojen kasvua. Vuoden 2026 alijäämää parantaa myös työttömyysvakuutusmaksun korotus.

Kuntatalouden kehitysarvio

Kuntien taloustilanne heikkeni odotetusti vuonna 2024 edelliseen vuoteen verrattuna. Heikentymistä selittää pääosin se, että vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen kertaluonteiset erät vahvistivat merkittävästi taloutta niin kunnissa kuin kuntakonserneissa.

Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta noin 170 milj. eurolla vuonna 2026 vuoteen 2025 verrattuna. Vuoden 2026 talousarvioesityksessä kuntataloutta heikentävät erilaiset valtiontalouden sopeutustoimet.

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta ja verotulot kehittyvät vuonna 2025 heikosti. Pari vuotta jatkunut heikko työmarkkinasuhdanne ei vielä osoita kohenemisen merkkejä. Vuositasolla työllisiä on hieman viimevuotista vähemmän ja työttömiä selvästi enemmän. Tuotannon kasvun myötä työllisyystilanteen ennakoidaan kuitenkin kohenevan vuodesta 2026 alkaen.

Kuntatalouden näkymät pysyvät heikkoina myös vuonna 2026. Keväällä 2025 saavutettu kolmevuotinen palkkasopimus kasvattaa kuntatalouden kustannuksia. Vuonna 2025 työvoimakustannukset nousevat sopimuskorotusten vuoksi noin 2,8 %:a, vuonna 2026 noin 3,2%:ia ja vuonna 2027 nousu kiihtyy 3,9 %:iin. Tämä kehitys lisää

kustannuspaineita palveluvaltaisella kuntasektorilla, jossa henkilöstömenojen osuus on suuri. Kunta-alan palkankorotukset koostuvat perusratkaisun lisäksi palkkausjärjestelmien kehittämisohjelmasta, mikä nostaa alan palkankorotukset yleistä linjaa suuremmaksi. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2026 on 3,5 %:a ja vuosille 2027–2029 keskimäärin 3,3 %:a vuodessa.

Vuoden alusta voimaan tullessa TE-palvelu-uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyi vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennettiin. Uudistuksen seurauksena kuntahallinto on aiempaa suhdanneherkempi, sillä tulojen lisäksi menot reagoivat suoraan työllisyyskehitykseen. Pitkään jatkuvat työttömyysjaksot nostavat kuntien osuutta työttömyysetuuksien rahoituksesta. Lisäksi uudistus voi kasvattaa kuntien välisiä eroja entisestään, sillä työllisyyden vaihtelu poikkeaa kuntien välillä.

TE-palvelu-uudistuksesta huolimatta kuntien peruspalvelutuotannon painopiste säilyy koulutus- ja sivistyssektorilla, jonka kokonaispalvelutarve on laskeva syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samassa tahdissa, varsinkin kun erityisen tuen tarve on kasvanut. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste on kasvanut viime vuosina.

Tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää kuntataloudessa pitkäjänteistä päätöksentekoa ja yhä jatkuvia talouden tasapainottamistoimia tulevinakin vuosina. Osaavan työvoiman saatavuus, kiinteistöjen tehokas käyttö, väestörakenteen muutos ja vihreä siirtymä edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja, joissa yhteistyö sekä kuntien että yksityisen sektorin välillä korostuu. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava tulorahoitukseen.

Pitkällä aikavälillä tulisi kiinnittää huomiota myös sivistystoimen kustannuskehitykseen ja tarvittaessa tarkastella mahdollisuutta päiväkotijärjestelmän tiivistämiseen tai kuntakoon kasvattamiseen. Mikäli päiväkotijärjestelmä ja kouluverkko ei mahdollista sopeuttamista, nousevat yksikkökustannukset verrattain korkeiksi ja vastaava sopeuttamistarve realisoituu veroprosentin korotuspaineena.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta huolimatta kuntataloudessa vallitsee edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä lähivuosina ilman uusia toimenpiteitä. Kuntien tulisi pystyä sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten uhkana on sopeutuspaineen kohdistuminen aiempaa enemmän veroprosenttien korotuksiin. Kuntien välinen eriytyminen näkyy entistä enemmän myös kuntakentän näkymien ja tulevaisuudenhaasteiden eriytymisenä. Lapsi- ja nuorisoihminen pienenevien myötä tarvittaneen entistä enemmän kuntien välistä yhteistyötä erityisesti koulutuspalvelujen järjestämisessä. Myös osaavan

työvoiman saatavuuden varmistaminen edellyttää uusia palveluiden järjestämistapoja. Näiden kehityssuuntien ja heikkenevien talousnäkymien myötä kunnissa korostuu investointien tarkan tarveharkinnan tärkeys.

Vaikka verotulojen odotetaan kasvavan reippaasti vuonna 2026 suhdannetilanteen kohentuessa, kuntatalouden tulojen kehitystä hidastavat valtionapuihin kohdennetut vähennykset. Lisäksi sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleenneuvottelut uhkaavat heikentää kuntien saamia vuokratuloja. Tulojen ja menojen epätasapaino syvenee, sillä vuosikatteet eivät riitä kattamaan nettoinvestointeja. Epätasapaino helpottuu hieman vuonna 2028, kun hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruspalvelujen valtionosuuteen ja sote-uudistuksen määräaikaisten vähennykset koskien vuoden 2023 valtionosuuksia poistuvat.

Lemin talousarviosta- ja suunnitelmasta

Kunnan talouspaineita lisäävät muun muassa palkkojen nousu, kasvaneet rahoitusvastuut työttömyydenhoidossa ja investointipaineet. Vuokrattuihin kiinteistöihin liittyy epävarmuuksia.

Alenevan syntyvyyden myötä sivistystoimen palvelutarve on ennustettavaa ja päätöksiä tulisi tehdä etupainotteisesti. Laskevat oppilasmäärät eivät lyhyellä aikavälillä helpota kustannuspainetta sivistystoimessa, sillä ne näkyvät varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstö-, ruokailu- ja kuljetuskustannuksissa vasta pitkällä aikavälillä.

Lemin talousarvion ja -suunnitelman tavoitteena on säilyttää laadukkaat peruspalvelut ja taata mahdollisuuksia kuntalaisten hyvinvoinnin ylläpitoon ja viihtyvyyden lisäämiseen. Tavoitteena on lisätä kunnan elinvoimaa uusien asukkaiden houkuttelemiseksi kuitenkin talouden tasapainotustoimia unohtamatta.

Talousarvio on laadittu ottaen huomioon tulot ja menot mahdollisimman realistisesti. Valtionosuudet on otettu vuoden 2026 talousarvioon pääosin valtiovarainministeriön arviosta ja verotulot kuntaliiton veroennustekehikosta. Talousarvioon 2026 on palautettu syksyllä 2023 laadittujen talouden tasapainottamisselvitysten toimenpiteet niiltä osin kuin ne eivät toteudu. Esimerkiksi lomautuksia ei ole huomioitu talousarviossa.

Talouden tasapainottaminen/Arviointimenettely

Arviointiryhmä piti hyvänä ja kestäväenä sitä asiaa, että talouden tasapainottamistoimet olivat luonteeltaan rakenteellisia ja pysyviä, eikä esimerkiksi kertaluonteisia omaisuuden myyntejä. Ottaen huomioon talouden tasapainottamistoimenpiteiden mukainen kehitysarvio sekä muut kunnan toimintaympäristöön vaikuttavat tekijät, arviointiryhmä katsoi, että Lemin kunnalla on taloudelliset edellytykset asukkaiden palveluiden turvaamiseen itsenäisenä kuntana. Arviointiryhmän mukaan tämän edellytyksenä oli, että Lemin kunta sitoutuu talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamiseen ja sisällyttää ne taloussuunnittelukauden (2024–2026) talousarvioihin. Lähtökohtana oli, että Lemin taseen kertynyt alijäämä tulee katetuksi viimeistään vuonna 2026.

Lemin kunta antoi selvityksen arviointimenettelystä valtiovarainministeriölle (kunnanhallitus 8.9.2025 § 179). Lemin kunta kattoi alijäämät arviointiryhmän arviota aikaisemmin eli vuonna 2024. Lemin kunta ei enää täytä arviointimenettelyn kriteerejä.

Vuoden 2026 tulojen ja menojen tasapainoa tavoitellaan 120 000 euron puunmyynnillä. Suunnitelmavuosiin liittyy paljon epävarmuustekijöitä esimerkiksi in house-sääntely. Valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistus ei toteudu tällä hallituskaudella.

Taseen kertyneet ali-/ylijäät, 31.12. 1 000 €

	2021	2022	2023	2024	mTa 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
	-1 515	-1 452	-454	415	390	399	393	569
muutos	679	63	998	869	-25	9	-6	176

Vuosien 2022 ja 2023 edellisen tilikauden alijäämässä on aikaisempien tilikausien oikaisuja.

Kunnan taloudelliset voimavarat vuonna 2026

Kaikissa talousarvioon esitetyissä ratkaisuissa on kiinnitetty huomiota siihen, että erityisesti lakisääteiset palvelut tuotetaan lakien edellyttämällä tavalla. Kunnan palkkakustannuksia lisäävät muun muassa resurssointi perusopetuksen ja teknisen henkilöstöön. Hanketoimintaa jatketaan tulevina vuosina, mutta valtionavustukset hankkeisiin vähenevät yli 50 %:a tästä vuodesta.

Kunnan nettoinvestointien määrä vuonna 2026 on 729 900 euroa ja se ylittää 144 000 eurolla suunnitelmapoistojen määrän. Merkittävimpiä investointimäärärahoja kohdennetaan liikenneturvallisuuteen (434 600 euroa), koulukeskukseen (118 300 euroa), päiväkoteihin (13 100 euroa), liikuntaan (17 500 euroa), hyvinvointialueelle vuokrattuihin kiinteistöihin (50 500 euroa) ja vesihuoltoon (96 000 euroa).

Kunnalla on kymmenen pitkäaikaista lainaa, kaksi lainaa Danskelta ja muut Kuntarahoitukselta. Viimeisin pitkäaikainen laina nostettiin vuonna 2023. Talousarviovuonna 2026 varaudutaan ottamaan kuntatodistusohjelman lyhytaikaista lainaa 500 000 euroa. Rahoituslaskelma on laadittu siten, että pitkäaikaisia lainoja lyhennetään 655 000 euroa. Maksuvalmiuden turvaamiseksi käytetään lyhytaikaisia kuntatodistuksia myös suunnitelmavuosina.

Ulkoiset toimintamenot ovat 9 088 100 euroa. Vuosikate vuoden 2026 talousarviossa on 595 200 euroa, joka on noin 7,9 %:a verotuloista.

Väestön ja työllisyyden kehitys vuonna 2025 ja tulevaisuuden näkymät

Väestö

Lemin kunnan väkiluku 31.12.2024 oli 2849. Tilastokeskuksen väestön ennakkotilaston mukaan syyskuun asukasluku oli 2868.

	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen tulomuutto	Kuntien välinen lähtömuutto	Kuntien välinen nettomuutto	Kunnan sisäinen muutto	Väkiluku
Lemi								
2025Q1*	3	8	-5	46	23	23	25	2 867
2025Q2*	8	12	-4	44	27	17	13	2 882
2025Q3*	7	10	-3	32	41	-9	21	2 868

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vamu/statfin_vamuu_pxt_11lk.px/

	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen tulomuutto	Kuntien välinen lähtömuutto	Kuntien välinen nettomuutto	Kunnan sisäinen muutto	Väkiluku
Lemi								
2020	15	43	-28	153	140	13	115	2 964
2021	26	41	-15	133	165	-32	120	2 917
2022	15	29	-14	136	152	-16	92	2 886
2023	25	44	-19	138	145	-7	97	2 862
2024	14	31	-17	118	115	3	83	2 849

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__synt/statfin_synt_pxt_12dy.px/table/tableViewLayout1/

Tilastokeskuksen väestöennuste kuvaa sitä, millainen väestökehitys on luvassa, jos viimeaikainen väestökehitys jatkuisi muuttumattomana seuraavat vuosikymmenet. Väestöennuste on pitkän aikavälin trendiennuste, jossa pienetkin erot valituissa oletuksissa syntyvyydestä, kuolevuudesta ja maahanmuutosta kumuloituvat ja heiluttavat pitkän aikavälin ennustetta hyvinkin paljon. Viimeisimmän kymmenen vuoden ajan väestöennuste on laskenut heikentyneen syntyvyyden vuoksi.

Tilastokeskuksen väestöennuste 2024 mukaan Lemin kunnan asukasluvun kehitys ikäjakaumittain tulevana vuosina on seuraava:

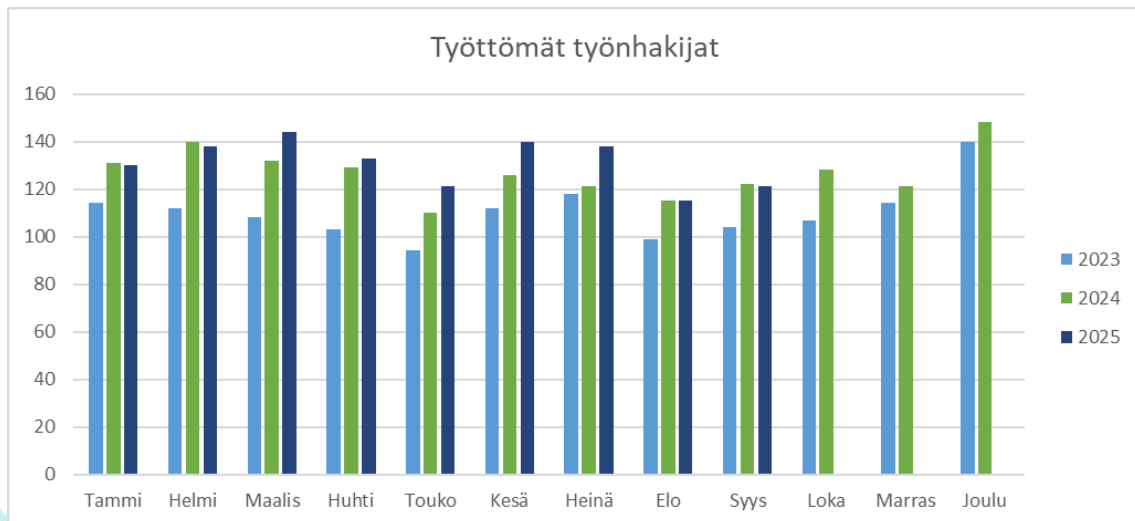
	Lemi							
	2024	2025	2026	2027	2030	2035	2040	2045
Väestö 31.12. (omavaraissennuste 2024)								
Yhteensä	2 837	2 814	2 789	2 763	2 681	2 558	2 470	2 398
0 - 4	107	102	91	89	73	80	114	125
5 - 9	152	140	130	116	101	73	80	114
10 - 14	200	194	184	176	140	100	72	80
15 - 19	158	171	196	198	193	140	102	72
20 - 24	72	87	101	123	171	194	139	101
25 - 29	84	72	63	59	88	170	192	139
30 - 34	144	134	120	112	71	87	170	192
35 - 39	151	154	150	147	134	71	87	170
40 - 44	181	179	172	168	152	133	71	85
45 - 49	184	183	186	183	179	151	132	71
50 - 54	188	184	182	181	181	177	151	131
55 - 59	216	206	204	203	179	178	173	148
60 - 64	236	238	230	210	199	174	173	169
65 -	764	770	780	798	820	830	814	801

Nuorten ikäluokkien pienentyminen näkyy kuntien budjeteissa erityisesti pienenevinä valtionosuuksina. Väestöennuste on kunnille tärkeä työkalu. Sitä seurataan ja tulee hyödyntää erilaisten strategioiden, ennusteiden ja suunnitelmien laadinnassa. Väestöennuste osoittaa kunnille kehityssuunnan, jonka toteutumiseen tulee varautua.

Työttömyys ja työllisyys

Lemillä syyskuun lopussa työttömiä työnhakijoita (121) oli elokuuta enemmän (6) ja muutos vuoden takaiseen oli vähennystä yksi työtön. Lomautettujen määrä (9) oli noussut edellisestä kuukaudesta ja vuoden takaisesta kahdella. Työttömistä miehiä oli 65 ja naisia 56, joista oli yli 50-vuotiaita 63. Nuorisotyöttömyyden eli alle 25-vuotiaiden työttömien määrä (11) oli vähentynyt edelliskuukaudesta kahdella ja noussut edellisvuodesta yhdellä. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli 46, sama kuin elokuussa, mutta vuoden takaisesta noussut 19 henkilöllä. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Lemillä 9,1 %. Kaakkois-Suomen kunnittain tarkasteltuna matalin työttömyysaste oli Lemillä ja korkein Imatralla (15,0 %). Lukemat koko maassa 11,4 %, Kaakkois-Suomessa 12,8 % ja Etelä-Karjalassa 12,4 %.

Työttömät	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
2023	114	112	108	103	94	112	118	99	104	107	114	140
2024	131	140	132	129	110	126	121	115	122	128	121	148
2025	130	138	144	133	121	140	138	115	121	0	0	0

<https://www.ely-keskus.fi/tyollisyyskatsaus?categoryId=33665>

Lemi	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ulkopuolella työssäkäyvät	897	879	859	856	869	910	886	868	881	911	894
Asuinkunnassa työssäkäyvät	381	382	375	346	339	316	321	322	304	287	287
Alueelle pendelöivät	194	185	205	203	211	216	160	187	189	179	193
Alueella työssäkäyvät	575	567	580	549	550	532	481	509	493	466	480
Työlliset	1278	1261	1234	1202	1208	1226	1207	1190	1185	1198	1181

Tilastokeskuksen maksuttomat tietokannat

Vuonna 2023 Lemin työpaikkaomavaraisuus eli alueella työssäkäyvien ja asuvan työllisen työvoiman määrän välinen suhde oli 40,6 % (edellisvuonna 38,9 %). Lemillä alueen työpaikkojen lukumäärä (480) on pienempi kuin alueella asuvan työllisen työvoiman lukumäärä (1181).

Sidosyksikkösääntely

Hallitus on valmistelut muutoksia sidosyksiköitä koskevaan sääntelyyn. Hallitusohjelmassa esitetyt kirjaukset tarkoittaisivat toteutuessaan merkittäviä muutoksia kuntakonsernien omistusrakenteisiin ja palveluiden järjestämisen mekanismeihin. Mietinnössä esitettiin, että sidosyksikön omistajan tulisi omistaa vähintään kymmenen prosentin omistusosuus sidosyksiköstä. Vähimmäisomistusvelvoite ulottuisi myös sidosyksikön mahdollisiin tytär- tai sisaryhtiöihin. Lisävaatimusta sovellettaisiin kokonaisarvion perusteella siten, että siinä otettaisiin huomioon emoyhtiö ja sen tytär- ja osakkuusyhtiöt. Mietinnössä esitetyn mukaan sidosyksikkömuutos tulisi voimaan 1,5 vuoden siirtymäajalla, paitsi jätealalla, jonka osalta siirtymäaika olisi 2,5 vuotta. Omistusosuusvaatimuksesta riippumatta

hankintayksikö voisi tehdä uusia määräaikaista sopimuksia sidosyksiköltään 30.6.2026 asti ja jätehuollon osalta 30.6.2028 asti. Näiden sopimusten voimassaolo voisi olla korkeintaan yksi vuosi.

Kuntien palautteessa mietinnössä esitettyyn oli, että vähimmäisomistuskonkani koettiin epätarkoituksenmukaiseksi ja kuntien itsehallinnon vaarantavaksi. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KVV) on tunnistanut, että vähimmäisomistuskonkani seuraukset kohdistuisivat erityisesti pieniin ja keskisuuriin kuntiin sekä hyvinvointialueisiin. Näiden palveluiden tuottamiskustannukset nousisivat. KKV on lisäksi katsonut, että esitetty vähimmäisomistuskonkani sidosyksiköissä ei ota huomioon eri toimialojen, alueiden ja erilaisten hankintayksiköiden ja sidosyksiköiden eroja.

KKV esittää yhtenä ratkaisuna, että kymmenen prosentin vähimmäisomistuskonkani ei sovellettaisi jonkin liikevaihtorajan alittaviin sidosyksiköihin. Tämän ehdotetun ratkaisun myötä sidosyksiköiden tulisi jossain määrin olla tarpeen rajoittaa toimintaansa, mutta palveluiden järjestäminen sidosyksiköissä olisi mahdollista pienemmässä mittakaavassa.

Hankintalain valmistelun aikana ei muutoksen kustannusvaikutuksia ole riittävästi selvitetty. FCG:n Kuntaliitolle tekemään selvitykseen osallistuneet pienet kunnat arvioivat lakiuudistuksen muutuskustannuksiksi keskimäärin 473 euroa/asukas, ja keskisuuret kunnat keskimäärin 41 €/asukas. Pienempien kuntien keskeisenä haasteena on palvelujen jatkuvuuden turvaaminen ja uusien tuotantotapojen ratkominen in house-yhteistyön mahdollisen päättymisen jälkeen. Selvityksessä kunnat toivat esiin huolensa huoltovarmuuteen ja kyberturvallisuuteen liittyen etenkin ruoka- ja ICT-palveluissa. Pienemmissä kunnissa on harvoin erillistä hankintaresurssia. Osaamisen ja resurssien puutteet liittyvät etenkin hankinta-, sopimus- ja yhtiöjärjestelyosaamiseen. Osaamisvajetta paikataan muun muassa hankkimalla ulkoisia asiantuntijapalveluita, mikä aiheuttaa huomattavia kustannuksia.

Konsernin tytäryhtiöitä koskevat tavoitteet

Kunnan omistaman asuntoyhtiön ja palvelutaloyhtiön tavoitteena on asuntojen hyvä kunto ja vuokratason mitoittaminen siten, että yhtiön toiminta on taloudellisesti turvattu. Vuokratästen määrä ei saa nousta yli 5 %:n vuotuisista vuokratuloista. Asuntoyhtiön on tilinpäätöksensä yhteydessä ilmoitettava kunnalle asuntojen käyttöaste-%, keskimääräinen neliövokra ja vuokrastaamisen määrä vuoden lopussa.

Asuntoyhtiö voi myydä yksittäisiä kiinteistöjä muiden asuintalojen korjausten rahoittamiseksi.

Kunnan omistaman lämpöyhtiön tavoitteena on häiriötön ja edullinen lämmöntuotanto yhtiön palveluja käyttäville kiinteistöille. Yhtiön toimintaan ei saa käyttää kunnan verotuloja.

Tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit vuonna 2026

Lemin kunnan tulo- ja kiinteistöveroprosentteja ei korotettu vuodelle 2026. Edellinen korotus tehtiin vuodelle 2024. Lemin kunnan tuloveroprosentti on 9,9. Manner-Suomen keskimääräinen tuloveroprosentti on 7,57. Korkein 10,9, alhaisin 4,7 ja yleisin 8,9.

Verotettavilla tuloilla laskettu painotettu keskiarvo kuntakokoluokassa 2 000–5000 asukkaat 9,02.

Kiinteistöveroprosentit:

Yleisen kiinteistöveroprosentin alaiset	
- maa-alueet	1,50
- rakennukset	1,50
vakituiset asuinrakennukset	
muut asuinrakennukset	0,73
yleishyödylliset yhteisöt	1,40
rakentamaton rakennuspaikka	0,00
	4,00

Kokouspalkkiot

Kokouspalkkiot on määritetty hallintosäännön 153 §:ssä. Kokouspalkkiot ovat hallintosäännön mukaiset. Kokouspalkkioita ja 156 §:ssä mainittuja vuosipalkkioita sekä 159 §:ssä mainittuja korvauksia tarkistetaan tarvittaessa vuosittain talousarvion yleisperusteluosassa tehtävällä päätöksellä. Tarkistus tulee voimaan ko. talousarviovuoden alusta lukien.

Henkilöstö

Henkilöstön määrät ilmenevät kunkin tulosalueen tunnusluvut-aulukosta.

Talouden tasapainottamista helpottaa, jos jokainen luonnollisen poistuman mahdollisuus henkilöstörakenteessa pyritään hyödyntämään.

Talousarvion rakenne

Talousarvion käyttötalousosa esitetään kunnanvaltuuston käsiteltäväksi siten, että kultakin tulosalueelta esitetään palvelusuunnitelma eli toimintaa kuvaavat perustelut ja valtuuston hyväksymät tavoitteet. Käyttötalousosan tulosalueen menot ja tulot budjetoidaan pääsääntöisesti erikseen tuloarvioina ja määrärahoina. Tuloarviot ja määrärahat esitetään tuloslaskelman muodossa tuhannen euron tarkkuudella. Valtuustoon nähden sitovat erät ovat toimintatulot ja toimintamenot.

Kunnan omistamien kiinteistöjen hallinta kuuluu tekniselle lautakunnalle. Muut toimialat ja kiinteistöjen vuokraajat ovat kiinteistöjen käyttäjiä. Kunnossapitona tehtävistä pienemmistä korjauksista ja ylläpidosta vastaavat tekninen lautakunta ja teknisten palvelujen toimiala.

Sisäiset erät

Käyttötalousosassa esitetään tulosalueen toiminnan tulot ja menot mukaan lukien kunnan tulosityksiköiden välinen sisäinen laskutus. Toimintakatteeseen vaikuttaa kunkin tulosalueen kohdalla myös myynnit ja ostot kunnan toiselta yksiköltä.

Aikaisempina vuosina kunnanhallituksen ja sivistyslautakunnan tulosalueiden laskennallisissa kustannuksissa esitetyt rakennusten poistot kirjataan 1.1.2025 alkaen

teknisen lautakunnan ao. kiinteistölle, josta ne kohdistetaan palvelulle sisäisenä pääomavuokrana (muissa toimintatuotoissa ja -kuluissa). Vuodelle 2025 on tehty talousarviomuutokset ja sisäiset vuokratuotot- ja kulut ovat vertailukelpoiset. Kuluvana vuonna on pyritty löytämään sisäiseen laskutukseen aiheuttamisperiaatteen mukainen tapa kuin jakaminen palkkojen tai henkilöstön suhteessa. Talous- ja henkilöstöhallinnon sisäinen laskutus määritetään perustuen vientimääriin ja eri palveluiden hinta e/vienti lasketaan suhteutettuna kuukuukauden kustannukset ajankohdan vientien määriin.

Käyttösuunnitelma

Talousarvio on laadittu käyttösuunnitelmatasoisena, mutta mahdollisten muutosten takia toimielinten tulee hyväksyä omat käyttösuunnitelmansa tarkennettuine lukuineen ja tavoitteineen helmikuun 2026 loppuun mennessä. Käyttösuunnitelmien yhteydessä tarkennetaan palvelukuvausta palveluluokituksen mukaiseksi sekä toimielinkohtaista tavoite- ja mittariasetantaa.

Talousarvion tilivelvolliset ja sitovuus

Talousarviossa tilivelvollinen viranhaltija on kunkin valtuuston tulosalueen nimen yhteydessä suluissa. Talousarvio sitoo kunnan viranomaisia seuraavasti:

Käyttötalousosa

Kunnanvaltuusto päättää budjettirahoitteisten tulosalueiden tuloarvioiden ja määrärahojen yhteismääristä ja siirroista ko. tasolla sekä talousarviomuutoksista. Vesihuollon tulosalue on nettobudjetoitu eli sitova erä on nettomääräraha eli tulojen ja menojen erotus. Lemin vesihuolto on kohderahoitteinen kirjanpidollinen taseyksikkö

Kukin toimielin päättää käyttösuunnitelmassaan tulosalueen määrärahojen ja tavoitteiden jakamisesta tulosityksikköjen ja kustannuspaikkojen tasolle ja siirroista ko. tasoilla. Toimielin ei voi antaa ylitysoikeutta ilman, että kate ylitykselle osoitetaan saman tulosalueen sisältä.

Toimielimen talousarviovuoden aikana hakemat ja saamat hankerahat, jotka eivät sisälly budjetin tuloarvioon, saadaan lisätä ao. tulosalueen toimintamenoihin ilman kunnanvaltuuston erillistä päätöstä niin, että tulosalueen ulkoiset nettomenot eivät lisäännä. Hankkeen omarahoitusosuus tulee tulosalueelta.

Tulosityksikköjen tilien välisistä siirroista päättää ao. toimialajohtaja tai muu toimielimen määräämä viranhaltija. Sisäisiin menoihin merkittyä määrärahaa ei saa käyttää ulkoisiin menoihin.

Investointiosa

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

Valtuusto hyväksyy kokonaiskustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankeryhmille. Valtuusto antaa tilivelvolliselle/hankevastaavalle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin kokonaiskustannusarvion rajoissa. Lautakunta voi muuttaa hankeryhmän projekteja hankeryhmälle varatun määrärahan puitteissa. Valtuustoon nähden sitovat erät ovat harmaana. Määrärahojen siirto hankeryhmästä toiseen tulee käsitellä kunnanhallituksessa ja kunnanvaltuustossa.

Lainanottovaltuudet

Vuoden 2026 talousarviossa rahoitusosaan on sisällytetty 500 000 euron lyhytaikaisen lainan nostaminen.

Kunnanjohtajalla on oikeus maksuvalmiuden turvaamiseksi ja muutenkin hankkeiden tilapäiseksi rahoittamiseksi ottaa tilapäisrahoitusta. Kunnanvaltuustossa 29.5.2023 § 13 myönnettiin kunnanjohtajalle oikeus ottaa tilapäisrahoitusta enintään 2 milj. euroa; kuntatodistus 1,7 miljoonaa euroa. Pankkitilin 0,3 miljoonan euron tililimiitti 0,3 milj. euroa lakkautetaan 1.1.2026.

KÄYTTÖTALOUSOSA

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Vaalit

Palvelusuunnitelma

Lemin kunnan keskusvaalilautakunta hoitaa ennakkoäänestyksen sekä koti- ja laitosäänestyksen järjestämiseen liittyvät tehtävät sekä varsinaisen vaalipäivän äänestämisen liittyvät tehtävät ja vaalipäivän äänten laskennan. Kunta vastaa keskusvaalilautakunnan menoista sekä ennakkoäänestämisen ja vaalipäivän äänestämisen järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista.

Vuonna 2026 ei järjestetä säännönmukaisia vaaleja. Vuonna 2027 järjestetään eduskuntavaalit ja vuonna 2028 ei ole vaaleja.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Vaaleissa ei ole tavoitteita vuonna 2026.

Keskusvaalilautakunta

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	16,2	8,0	0,0	5,0	0,0
Toimintatulot	16,2	8,0	0,0	5,0	0,0
Henkilöstökulut	-11,0	-9,3	0,0	-2,5	0,0
Palvelujen ostot	-9,2	-3,9	0,0	-1,6	0,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-0,3	-0,3	0,0	-0,3	0,0
Muut toimintakulut	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintamenot	-20,5	-13,4	0,0	-4,4	0,0
Toimintakate (Netto)	-4,3	-5,4	0,0	0,6	0,0
Laskennalliset kustannukset					
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-4,3	-5,4	0,0	0,6	0,0

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastus- ja arviointitoimi

Palvelusuunnitelma

Tarkastuslautakunnan tehtävät jakautuvat kolmeen tehtäväkokonaisuuteen: arviointitiedon tuottaminen valtuustolle, kuntalaisille ja kuntakonsernille toiminnan kehittämiseksi ja päätöksenteon tueksi, hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen sekä sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Arviointikertomuksessa arvioidaan vuosittain, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään Kuntalain 14 luvun 121 §:ssä ja kunnan hallintosäännön 9 luvussa ulkoisesta valvonnasta.

Syksyllä 2022 tilintarkastusyhteisönä aloitti ulkoisessa tarkastuksessa BDO Audiator Oy.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Tarkastus- ja arviointitoimi, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
	Vierailut arvioinnin alaisiin toimipaikkoihin.	
	Arvioinnin ja arviointimenetelmien sisällöllinen kehittäminen.	
Talouden tasapainotus	Arvioidaan talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella.	
Arviointikertomus	Lautakunnan kokouksessa käsitelty arviointikertomus määräaikaan mennessä.	Riittävän ajoissa ennen valtuuston kokousta.

Tarkastuslautakunta

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Henkilöstökulut	-2,8	-2,5	-3,0	-3,0	-3,0
Palvelujen ostot	-12,3	-13,0	-13,1	-13,1	-13,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Toimintamenot	-15,1	-15,6	-16,2	-16,2	-16,2
Toimintakate (Netto)	-15,1	-15,6	-16,2	-16,2	-16,2
Laskennalliset kustannukset					
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-15,1	-15,6	-16,2	-16,2	-16,2

Tarkastuslautakunnan käsittelemässä aineistossa toimintamenot olivat 15,6. Lisäys 600 euroa johtuu pääosin sisäisistä tukipalveluista ja vuosipalkkiosta lasketusta eläkemenosta.,

Tunnusluvut

Tarkastus- ja arviointitoimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kokoukset	6	6	6	6	6
Käsitellyt asiat	47	15	15	15	15
Sihteerintyö, pvm lkm	6,3	6,5	6,5	6,5	6,5
Muut työt, pvm lkm	0				
Tilintarkastuspäivät, lkm	6,6	8	8	8	8

KUNNANHALLITUS

Hallintopalvelut

(tilivelvollinen: kunnanjohtaja)

Palvelusuunnitelma

Yleishallinnon tulosalueelle kuuluvat kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, hallinto-, talous- ja henkilöstöpalvelut (hallintopalvelujen toimiala). Toimiala valmistelee ja panee täytäntöön mm. kunnanhallituksen ja -valtuuston päätökset, hoitaa muut yleishallintotehtävät, kaavoituksen, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävät.

Hallituksen esityksen julkisten hankintojen tietovarannosta mukaan muutoksia tehtäisiin hankintalakiin ja erityisalojen hankintalakiin, Valtiokonttorista annettuun lakiin sekä säädettäisiin uusi laki tietovarannosta. Suunnitellun uuden lain mukaan tietovarantolaissa nimetyt tahot, kuten hyvinvointialueet ja kunnat, toimittaisivat ostolaskutietojaan Valtiokonttorin ylläpitämään kansalliseen julkisten hankintojen tietovarantoon. Lisäksi tietovarantoon tallennettaisiin laajasti hankintoihin liittyviä tietoja.

Hankintatietovarannolla on vaikutuksia kuntien laskutuskäytäntöihin. Kansallinen julkisten hankintojen tietovaranto tarjoaisi toteutuessaan avoimen ja aikaisempaa kattavamman näkymän julkisiin hankintamenoihin ja ostolaskuihin. Uuden tietokannan tavoitteena on lisätä julkisten varojen käytön läpinäkyvyyttä, tehostaa julkisia hankintoja sekä ehkäistä korruptiota ja harmaata taloutta. (Hanke VM009:00/2025, 17.1.2025-1.5.2027).

Julkisten hankintojen tietovaranto otetaan käyttöön arviolta 1.7.2026. Kuntien ostolaskutietojen keruu alkaa 1.1.2028.

Uuden arkistointilain tavoitteena on tukea ja selventää arkistointitehtävien hoitamista osana julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehikkoa. Lainsäädäntöehdotuksessa ei aseteta kunnille uusia velvoitteita vaan selkiytetään ja päivitetään olemassa olevia, arkistotoimen hoitamiseen liittyviä velvoitteita. Lakiesityksen tavoitteena on myös tukea Kansallisarkiston sähköisen arkistoinnin palvelun laajempaa käyttöönottoa kunnissa, jolloin näiden ei tarvitsisi tehdä merkittäviä omia investointeja digitaalisen arkistoinnin tietojärjestelmiin ja siihen liittyvään osaamiseen. Arkistointilaissa säädettäisiin kulttuuriperintöön kuuluvien viranomaisten asiakirjojen ja tietoaineistojen arkistoinnista. (Hallituksen esitys HE 169/2025 vp).

Talousarviovuonna palkkahallinnon Personec F -ohjelmistossa palvelukeskuksessa siirrytään pilvipalveluun samanlaisena ympäristönä. Muutos tehdään lokakuun 2026 loppuun mennessä. Muutoksesta aiheutuu kertakustannuksia ja jatkuvan palvelun kustannusten nousua.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Hallintopalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme hyvinvointia.	Työterveyshuollon toimintasuunnitelma ja työsuojelun toimintasuunnitelma konkretisoidaan toimenpiteiksi ja tuloksia seurataan.	Toteutuneet työpaikkaselvitykset.
	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.	Hyväksytään alkuvuodesta 2026 ja jalkautetaan osaksi normaalia henkilöstöpolitiikkaa.
Otamme kuntalaiset ja henkilöstön aktiivisesti mukaan kehitystyöhön.	Toimialakohtaiset henkilöstöpalaverit; kuntalaisten kuulemiset	Toteutuneet palaverit; kuntalaisille on tarjolla monipuolisia osallistumisen mahdollisuuksia
Panostamme hallinnon avoimuuteen ja tiedolla johtamiseen.	Valmistelussa selvitetään päätöksentekoa varten tarvittavat asiat kattavasti ja tietoon pohjautuen.	Sujuva päätöksenteko.
Henkilöstö voi hyvin.	Säännölliset kehityskeskustelut. Henkilöstölle tarpeiden mukainen koulutus osaamisen lisäämiseksi.	Henkilöstökertomus. Koulutuspäivien määrä. Poissaolojen määrä.

Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme kunnan vetovoimaa positiivisella kuntakuvalla.	Aktiivinen tiedottaminen ja markkinointi varatuin resurssein. Viestintämme on nopeaa ja monikanavaista.	Tiedotteiden määrä.
Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut.	Asianhallinnan sähköisen arkistoinnin ja sähköisen sopimushallinnan kehittäminen.	Sähköisten prosessien kehittäminen.
Kaavoitus ja maankäyttö on suunnitelmallista ja sujuvaa	Rantaosayleiskaava	Hyväksytty 2026 aikana.
Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Omistajaohjaksella huolehdimme siitä, että Lemin kunnan tytäryhteisöjen toiminassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.	Omistajaohjaukseen luodaan yhtenäinen ja tehokkaampi omistajaohjauksen malli.	Uudistettu toimintamalli.

Hallintopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	504,7	526,1	470,9	345,5	348,8
Tuet ja avustukset	2,0	16,7	16,7	16,7	16,7
Muut toimintatuotot	4,8	13,9	0,0	0,0	0,0
Valmisteverastojen muutos	-1,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	509,5	556,7	487,6	362,2	365,5
Henkilöstökulut	-401,9	-484,4	-429,5	-443,9	-454,2
Palvelujen ostot	-472,4	-368,4	-348,8	-350,2	-350,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6,4	-5,1	-8,0	-8,0	-8,0
Muut toimintakulut	-47,1	-55,5	-55,0	-58,3	-58,5
Toimintamenot	-927,8	-913,4	-841,3	-860,5	-871,3
Toimintakate (Netto)	-418,3	-356,7	-353,7	-498,2	-505,8
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-31,9	-27,2	-21,7	-7,7	-0,2
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-450,2	-383,9	-375,4	-505,9	-506,0

Tunnuslukuja

Hallintopalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuuston kokoukset	5	8	6	6	6
Valtuusto käsitellyt asiat	54	60	60	60	60
Kunnanhallituksen kokoukset	18	16	16	16	16
Kunnanhallituksen käsitellyt asiat	183	215	215	215	215
Henkilöstö	5	6	6	6	6

Elinvoimapalvelut

(tilivelvollinen: kunnanjohtaja)

Palvelusuunnitelma

Elinvoimapalvelut -tulosalueen tulosityksikköjä ovat elinvoimapalvelut ja työllisyys-/kotoutumispalvelut.

Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalveluissa kehittämistyötä pyritään tekemään hyödyntämällä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa hankkeiden kautta. Lemin kunta on päätöksillään mukana maakunnan kuntien ja muiden toimijoiden hallinnoimissa hankkeissa päätettyjen resurssien puitteissa.

Maaseutuyrittäjiä tuetaan avustuksin. Uusien yritysten sijoittumista kunnan alueille ja kiinteistöihin edistetään kunnan käytettävissä olevilla keinoilla. Yritysneuvonnan tukemista rahoitusosuudella Business Mill:n kautta.

Kunnan markkinointia voidaan tehdä hyvin rajallisesti 8 000 euron määrärahan puitteissa. Markkinointitarkoituksessa tehtävät urheilijasponsorointisopimukset rajataan siten, että niitä tehdään vain harkitusti ja vain Lemillä kirjoilla olevien henkilöiden kanssa.

Joukkoliikenteessä (Savitaipale-Lemi-Lappeenranta) kunnalla on Kaakkois-Suomen Ely-keskuksen kanssa yhteistyösopimus. Kunta jakaa yksityistieavustuksia järjestäytyneille tiekunnille. Tie kuntien perusparannushankkeisiin haetaan erikseen avustusta ja avustuksessa käytetään harkintaa määrärahan puitteissa.

Työllisyys- ja kotoutumispalvelut

Etelä-Karjalan kuntien yhteistoimintasopimuksen mukaan Lappeenrannan kaupunki toimii vastuukuntana. Etelä-Karjalan työvoima- ja maahanmuuttopalvelujen lautakunta vastaa julkisten työvoimapalvelujen sekä kotoutumista edistävien toimenpiteiden järjestämisestä. Lautakunnan alaisena työvoimaviranomaisena toimii Etelä-Karjalan työllisyysalue tarjoten työllisyys- ja maahanmuuttopalveluita.

Työllisyysalueen vuoden 2026 talousarvion esitetään perustuvan valtionosuuden laskennallisiin kustannuksiin samoin laskentaperustein kuin vuonna 2025.

	Maksuosuus 2026	Maksuosuus 2027	Maksuosuus 2028
Imatra	3 424 598	3 410 790	3 506 293
Lappeenranta	9 404 020	9 366 104	9 628 355
Lemi	270 297	269 207	276 745
Luumäki	440 536	438 760	451 046
Parikkala	378 877	377 349	387 915
Rautjärvi	357 901	356 458	366 438
Ruokolahti	473 024	471 117	484 308
Savitaipale	295 970	294 777	303 031
Taipalsaari	487 776	485 809	499 412
Yhteensä	15 533 000	15 470 372	15 903 542

Yhteistoimintaosuuksiin Lappeenrannan kaupungille on varauduttu 270 300 eurolla. Kunnan rahoitusosuuteen työttömyystuista on varauduttu 290 000 eurolla. Avustuksiin yhteisöille on varattu 2 800 euron tuki yrityksille kesätyöntekijöiden palkkaamiseen.

Ketterästi Yhdessä – Pienten Kuntien Voimavarat Työllisyyden tukena ESR-hankkeen rahoitussuunnitelman mukainen rahoitusosuus on 6 100 euroa.

Kotoutuminen

Kuntien roolia kotoutumisen edistämisestä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulleen kotoutumislain mukaisesti. Kotoutumislain soveltamislain laajentumisen myötä aiheutuvat kotoutumisen edistämisen kustannukset on korvattu kunnille vuoden 2025 alusta lukien osana peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmää.

Kotoutumislakia on muutettu siten, että 1.4.2025 lukien Kansaneläkelaitokselle sen maksaman perustoimeentulotuen osalta korvausten maksamisesta luovutaan kokonaan. Jatkossa kunnat siis rahoittavat myös kotoutumislain korvausten henkilöpiiriin kuuluville henkilöille maksettavasta perustoimeentulosta 50 %. Kunnan rahoitusosuus otetaan huomioon tekemällä siitä vastaava vähennys kunnalle maksettavasta peruspalvelujen valtionosuudesta.

Vuoden 2026 talousarviossa maahanmuuttopalveluiden osuus lasketaan ulkomaan kansalaisten määrän mukaan. Pakolaisten osuus katetaan 18 vuotta täyttäneen kertakorvauksella, jonka kunnat ovat päättäneet siirtää työllisyysalueelle vuosina 2025-2026.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Elinvoimapalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Viestintämme on nopeaa ja monikanavaista.	Kehitetään kunnan internet -sivuja ja sosiaalisen median kanavia.	Tehty kehitystyö.
Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa.	Vahvistamme elinkeinoelämää ja luomme työtä. Yritysneuvontaa, uusia yrityksiä kunnan alueille.	Matala työttömyysaste < Etelä-Karjalan %.
Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Panostamme sujuviin liikenneyhteyksiin.	Yksityisteiden selkeä avustuksen jakoperuste.	Sitova määräraha on 50 000 euroa.
Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa.	Aktiivinen osallistuminen alueelliseen kehittämiseen.	Sitovat rahoitusosuudet 28 600 euroa.
	Tuetaan maaseutuyrittäjiä.	Maaseutuyrittäjien tukemiseen on 6 500 euron määräraha.
	Osallistetaan yrittäjiä kunnan yhteiseen kehittämiseen.	Yhteinen joulunavaus, mahdolliset muut yhteistyössä järjestetyt tapahtumat.

Elinvoimapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Tuet ja avustukset	64,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	64,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilöstökulut	-43,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Palvelujen ostot	-61,6	-319,1	-322,4	-320,3	-308,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Avustukset	-152,6	-279,1	-349,3	-349,3	-349,3
Toimintamenot	-261,3	-598,2	-671,7	-669,6	-657,9
Toimintakate (Netto)	-196,9	-598,2	-671,7	-669,6	-657,9
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-63,2	-63,2	-63,2	-63,2	-63,2
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-260,1	-661,4	-734,9	-732,8	-721,1

Tunnuslukuja

Elinvoimapaalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Hankerahoitukset, hankkeiden määrä	5	6	0	0	0
Työttömyysaste	11,3	9,8	< 10	< 10	< 10
Työttömien lukumäärä	148	128	<120	<120	<120
Pitkäaikaistyöttömät	38	29	< 50	< 50	< 50
Alle 25-vuotiaat työttömät	11	11	< 10	< 10	< 10
Rahoitusosuus työttömyystukiin, €	99 400	218 300	290 000	290 000	290 000

Maakunnalliset palvelut

(tilivelvollinen: kunnanjohtaja)

Palvelusuunnitelma

Maakunnalliset palvelut -tulosalueeseen kuuluvat muun muassa ympäristöterveydenhuolto, seudullinen maaseututoimi ja alueiden kehittäminen/EK liitto. Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluu myös Lemin kunnan alueella tavatut ja kiinniotetut löytöeläimet.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen isäntäkuntana toimii Lappeenrannan kaupunki. Ympäristötoimi hoitaa Lemin kunnan alueilla sille osoitetut lakisääteiset ympäristöterveydenhuollon, eläinlääkintähuollon ja ympäristönsuojelun tehtävät.

Etelä-Karjalan maaseututoimi hoitaa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle laissa säädetyt tehtävät Etelä-Karjalan kuntien alueella. Viranomaistoiminnan yhteistoimintakuntien maksuosuudet määritetään peltohehtaarien mukaisin maksuprosentein.

Perussopimuksen 25 §:n mukaan Etelä-Karjalan liiton toiminta rahoitetaan jäsenkuntien maksuosuuksilla, hanke- ja avustusrahoituksella ja muilla tuloilla. Se määrä, joka talousarvion mukaan muiden tulojen lisäksi tarvitaan menojen suorittamiseen, kootaan tilikauden maksuosuuksina. Jäsenkuntien maksuosuudet kuntayhtymän menoihin määräytyvät kuntien viimeisen vahvistetun tilinpäätösvuoden kunnallisverotulojen suhteessa. Maakuntahallitus päätti 13.10.2025 § 159 kantaa Lemiltä 64 280 euron maksuosuuden (sisältää 850 avustuksen Allergia- ja Ympäristöinstituutille).

Valtuustoon hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Maakunnalliset palvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.	Edunvalvonta lähipalveluiden säilyttämiseksi.	Lähipalveluiden säilyminen.

Maakunnalliset palvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Palvelujen ostot	-162,7	-272,0	-267,0	-267,0	-267,0
Muut toimintakulut	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Toimintamenot	-162,7	-272,2	-267,2	-267,2	-267,2
Toimintakate (Netto)	-160,7	-272,2	-267,2	-267,2	-267,2
Laskennalliset kustannukset					
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-160,7	-272,2	-267,2	-267,2	-267,2

Tulosalueet yhteensä

Kunnanhallitus					
Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	506,8	526,1	470,9	345,5	348,8
Tuet ja avustukset	66,2	16,7	16,7	16,7	16,7
Muut toimintatuotot	4,8	13,9	0,0	0,0	0,0
Valmisteverastojen muutos	-1,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	575,8	556,7	487,6	362,2	365,5
Henkilöstökulut	-445,4	-484,4	-429,5	-443,9	-454,2
Palvelujen ostot	-696,7	-959,5	-938,1	-937,5	-926,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10,0	-5,1	-8,0	-8,0	-8,0
Avustukset	-152,6	-279,1	-349,3	-349,3	-349,3
Muut toimintakulut	-47,1	-55,7	-55,2	-58,5	-58,7
Toimintamenot	-1 351,8	-1 783,8	-1 780,2	-1 797,3	-1 796,5
Toimintakate (Netto)	-776,0	-1 227,1	-1 292,5	-1 435,1	-1 430,9
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-95,1	-90,4	-84,9	-70,9	-63,4
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-871,1	-1 317,5	-1 377,4	-1 506,0	-1 494,3

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Sivistystoimen hallinto

(tilivelvollinen: kunnanjohtaja)

Palvelusuunnitelma

Sivistystoimen hallinnon vaikuttavuus perustuu sujuvaan yhteistyöhön toimielinten, johtavien viranhaltijoiden ja palveluiden tuottajien kanssa.

Tavoitteena on laadukkaiden perusopetus-, varhaiskasvatus-, kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso-, vapaa-aikapalveluiden sekä vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen tuottaminen joustavasti ja taloudellisesti. Sivistyspalvelujen suunnittelussa otetaan ennakoivasti huomioon mahdolliset oppilasmäärän muutokset ja pidetään Lemi houkuttelevana kuntana tarjoamalla laadukkaita sivistyspalveluja. Toimivilla sivistyspalveluilla edistetään asukkaisten osaamista, hyvinvointia ja osallisuutta.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Sivistystoimen hallinto, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Panostamme hallinnon avoimuuteen ja tiedolla johtamiseen.	Toimiva sivistyksen hallinto. Keskusteleva lautakunta-työskentely ja hyvin valmistellut kokousasiat.	Itsearviointi.

Sivistystoimen hallinto

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Henkilöstökulut	-7,6	-6,5	-6,9	-6,9	-6,9
Palvelujen ostot	-1,5	-1,5	-3,3	-3,3	-3,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-0,3	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Muut toimintakulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintamenot	-9,5	-8,5	-10,7	-10,7	-10,8
Toimintakate (Netto)	-9,5	-8,5	-10,7	-10,7	-10,8

Tunnuslukuja

Sivistystoimen hallinto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kokoukset	11	8	7	7	7
Käsitellyt asiat	72	60	60	60	60

Perusopetuspalvelut

(tilivelvollinen: rehtori)

Palvelusuunnitelma

Perusopetuspalvelujen tehtävänä on järjestää laadukasta ja oppilaslähtöistä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta. Varhaiskasvatuksessa alkava ja läpi perusopetuksen kulkeva pedagoginen jatkuvuus taataan laatutyön, yhteisten koulutusten ja hankkeiden avulla. Lemin oppilasmäärät eivät ole vielä huomattavasti laskeneet, ja kouluverkko pysyy ennallaan. Tulevaisuudessa tulee harkittavaksi joustava esi- ja alkuopetus.

Tulosalueeseen kuuluvat koulujen yhteiset palvelut, Kuukanniemen koulu, Koulukeskus, sekä molempien koulujen iltapäivätoiminta.

Oppilaslähtöinen toiminta on kaiken perustana. Hyvä oppilaantuntemus ja positiivinen pedagogiikka mahdollistavat ammattitaitoisen ja osaavan henkilöstön toimimisen oppilaan parhaaksi. Onnistuminen tässä tehtävässä luo parhaat mahdollisuudet eheälle kasvulle ja perheiden hyvinvoinnille.

Ajalle tyypilliset mielenterveyden haasteet, oppimisvajeet, sekä asenneilmapiirin koveneminen perusopetuksessa haastaa koulun resursseja jatkuvasti. Tuen tarvetta lisää myös sosiaalisen median runsas kulutus, jonka seurauksena mobiililaitteiden käyttöä on rajattu koulupäivien aikana. Hyvinvointialue on olennainen osa psykososiaalisten palveluiden tarjoajana ja yhteydenpito hyvinvointialueen suuntaan on tiivistä. Palveluresursseista kiinnipitäminen ja niiden valvominen on tärkeää. Hankkeiden avulla tuetaan oppilaiden sekä henkilöstön mahdollisuuksia kouluttautumiseen ja osallistavaan toimintaan, kuten kulttuuriin, liikkumiseen sekä hyvinvointiin.

Hallitusohjelman mukaisesti perusopetusta vahvistetaan. Osana perusopetuksen vahvistamista perusopetuksen tuntijakoon lisättiin kolme vuosiviikkotuntia 1.8.2025 alkaen siten, että 1.- ja 3.- luokan äidinkielen osoitettiin kaksi (2) vuosiviikkotuntia ja 2.- luokan matematiikkaan yksi (1) vuosiviikkotunti.

Hallitus uudisti perusopetuksen tuen 1.8.2025 alkaen. Uudistuksen tavoitteena on turvata riittävä tuki sekä vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Uudistuksen myötä oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien normeja puretaan. Perusopetuksen tuen uudistuksen yhteydessä tuen asiakirjojen määrää vähennetään.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Perusopetuspalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Tuemme ja mahdollistamme tapahtumia ja omaehtoisen toiminnan muotoja.	Koulutilojen hyödyntäminen harrastuksiin ja tapahtumiin. Esim. Lemin musiikkijuhlat koulun salin käyttö.	Koulutilojen varausmäärä. Koulun sali annetaan käyttöön ilmaiseksi musiikkijuhlaviikolla.
Perusopetuksessa panostamme laadun ja sisällön kehittämiseen.	Tasavertainen ja laadukas opetus kaikille. Opetuksen laatu tasavertainen yksiköstä huolimatta.	Kelpoisuusehdot täyttävä henkilöstö, säännöllinen perusopetuksen valvonnan laatu ja kehittäminen opettajainkokouksissa.
Otamme kuntalaiset ja henkilöstön aktiivisesti mukaan kehitystyöhön.	Hyvinvoiva, innostunut ja koulutus- ja kehittämismyönteinen henkilöstö. Henkilöstöä koulutetaan koulutussuunnitelman mukaisesti.	Kehityskeskustelut ja koulutussuunnitelmat laaditaan 100 %:sti.
	Huoltajien ja oppilaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien tukeminen. Lisätään vuorovaikutusta ja yhteistyötä sidosryhmien välillä.	Palautekysely koulun toimivuudesta vanhemmille, vanhempainiltojen ja -tapaamisten määrä, oppilaskunnan kokoontumisten määrä.
Henkilöstö voi hyvin.	Kehitetään henkilöstön toimintatapoja yhteisten arvojen pohjalta ja ideoidaan uutta. Henkilöstö toimii yhteisten arvojen mukaisesti ja on halukas osallistumaan päätöksentekoon. Arvojen kirkastaminen.	Kehityskeskusteluissa ilmenneet asiat ja niihin reagointi, koulutussuunnitelmat, opettajatiimien toiminta, säännöllinen pulssikysely
Työtilat ovat turvallisia ja terveellisiä.	Kiinteistöjen ja oppimisympäristön terveellisyden ja turvallisuuden tukeminen. Seurataan terveellisyttä ja turvallisuutta aktiivisesti, sisäilmatyöryhmä kokoontuu säännöllisesti.	Kiinteistöjen säännölliset ylläpito- ja korjaustoimenpiteet, terveydenhuollon palaute, sisäilmatyöryhmän kokoontumisten määrä.

Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yhdistysten, oppimisverkostojen, yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa.	Kehitetään toimintaa ja palveluja kuntalaisten hyväksi. Osallistutaan aktiivisesti tarkoituksenmukaisiin hankkeisiin.	Hankkeiden mahdollistama toiminta, jonka keskiössä Lemin kuntalaiset.

Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Talouden tasapainottamiseksi teemme jatkossakin toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia.	Toimiva palvelurakenne, säännöllinen taloudentilanteen seuraaminen, henkilöstön osallistaminen tasapainottamistoimiin ja johdon talousosaamisen vahvistaminen.	Tilinpäätös, koulutus, itsearviointi.
Kohdennamme henkilöstöresurssit oikein.	Perusopetuslain mukainen henkilöstöresurssi, sijaisjärjestelytoiminnan kehittäminen.	Henkilöstöresurssien seuraaminen ja reagointi talous huomioiden.
Lisäämme palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta.	Kehitetään kustannusseurantaa yhteistyössä taloushallinnon kanssa.	Tilastokeskus, Tilastopalvelu Vipunen, Kuntien ja kuntayhtymien käyttötaloustiedot palveluluokakohtaisesti ja mahdolliset selvitykset (esim. FCG).

Perusopetuspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	120,6	121,7	70,0	70,0	70,0
Maksutuotot	17,1	15,0	15,0	15,0	15,0
Tuet ja avustukset	96,8	94,4	73,0	16,2	0,0
Muut toimintatuotot	7,5	7,5	7,3	7,3	7,3
Toimintatulot	241,9	238,5	165,3	108,5	92,3
Henkilöstökulut	-2 319,7	-2 400,9	-2 589,2	-2 560,1	-2 619,2
Palvelujen ostot	-1 128,4	-1 225,1	-1 166,1	-1 130,8	-1 130,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-81,1	-100,7	-100,0	-91,9	-91,0
Avustukset	-0,1	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Muut toimintakulut	-478,0	-613,0	-574,9	-574,2	-559,3
Toimintamenot	-4 007,3	-4 339,9	-4 430,6	-4 357,3	-4 400,5
Toimintakate (Netto)	-3 765,4	-4 101,4	-4 265,3	-4 248,8	-4 308,2
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-90,9	-1,2	-0,8	-0,8	-0,8
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-3 856,2	-4 102,6	-4 266,1	-4 249,6	-4 309,0

Aikaisempina vuosina laskennallisissa kustannuksissa esitetyt poistot on kirjattu 1.1.2025 alkaen Teknisen lautakunnan ao, kiinteistöille, josta ne kohdistetaan perusopetuspalveluille sisäisenä pääomavuokrana (Muissa toimintakuluissa).

Tunnuslukuja

Perusopetuspalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kuukanniemen koulu, oppilaat 20.9.	90	87	79	79	81
Koulukeskus, 1-6 lk oppilaat 20.9.	125	118	103	103	99
Koulukeskus, 7-9 lk oppilaat 20.9.	120	121	128	111	97
Yhteensä oppilaat	335	326	310	293	277
Iltapäivätoimintaan osall. oppilaat 20.9.	20	24	24	24	24
Henkilöstö 31.12.	42	43	42	42	42
- Luokanopettajat	13	12	13	13	13
- Erityisopettajat	4	4	4	4	4
- Lehtorit	11	11	11	11	11
- Tuntiopettajat	1	0	1	1	1
- Koulunkäynnin- ja ip-toiminnanohjaajat	7	8	10	10	10
- Hallinto	1	2	2	2	2
- Määräaikaiset koulunkäynninohjaajat	5	6	1	1	1
Henkilöstö htv	-	39,6	39,58	39,58	39,58

Varhaiskasvatuspalvelut

(tilivelvollinen: varhaiskasvatusjohtaja)

Palvelusuunnitelma

Lemin kunnan varhaiskasvatuspalvelut tarjoaa lemiläisille lapsille suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa varhaiskasvatusta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus ja esiopetus toteutetaan tarkoituksenmukaisissa tiloissa ja luonnonläheisessä ympäristössä ammatillisesti osaavan ja työhönsä sitoutuneen henkilöstön toimesta.

Lemin kunnan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa painotetaan vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua, joka on noussut vahvasti huoltajien toiveena joka keväisessä asiakaskyselyssä. Henkilöstön työotteessa näkyy myönteisyys, kannustavuus, sensitiivisyys sekä sitoutuneisuus. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan lapsen osallisuus sekä mielenkiinnon kohteet. Varhaiskasvatuksen työntekijät arvioivat toimintaansa mm. tiimipalaverissa, opettajien suunnittelu- ja arviointiajalla, KARVI:n arviointikriteeristöä hyödyntäen ja kehityskeskusteluissa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutussuunnitelman painopiste on vuosina 2025–2026 leikin ja leikkipedagogiikan kehittäminen sekä henkilöstön osaamisen vahvistaminen lasten moninaisten tuen tarpeiden vastaamiseen.

Koulutusten painopiste on koko henkilöstön yhteisissä koulutuskokonaisuuksissa. Koulutuksilla ja osaamisen kehittämisellä edistetään työhyvinvointia, yhteisöllisyyttä, yhtenäistä toimintakulttuuria sekä tahtotilaa varhaiskasvatuksen pedagogiseen kehittämiseen ja sen arviointiin yhdessä. Varhaiskasvatustyön arjessa ja työn piirteissä

on paljon voimaannuttavia elementtejä ja koulutuksen kautta henkilöstön on mahdollista kehittää positiivisia ja ratkaisukeskeisiä työtapoja.

Erityisvarhaiskasvatus järjestetään osana lapsen normaalia varhaiskasvatusta. Lemillä työskentelee yksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Lisäksi päiväkodin apulaisjohtajan työajasta 60 % on varattu lapsiryhmien yleisen tuen toteutumisen tukemiseen ja kehittämiseen.

Varhaiskasvatuksessa varataan palkkarahat lapsimäärään suhteutetulle lakisääteiselle henkilöstölle.

Varhaiskasvatuksen talousarvioon on varattu määräraha 1.1.2026 alkaen varhaiskasvatuksen vaaterahaetuuteen. Vaaterahan kokonaiskustannukset ovat noin 3 000 €.

Hallitus uudistaa esiopetuksen tuen 1.8.2025 alkaen. Uudistuksen tavoitteena on turvata riittävä tuki sekä vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Käytännössä tämä ei vielä näy, koska kaikki tehostetun tuen oppimissuunnitelmat, päätökset erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtaiset opetuksen järjestämistä koskevat suunnitelmat on saatettava uuden lainsäädännön mukaisiksi viimeistään 31.8.2026.

Varhaiskasvatustalouden lakimuutosten myötä varhaiskasvatuksesta poistuu velvoitteet laatia paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia sekä vähennetään varhaiskasvatuksen tietovarantoon tallennettavien tietojen määrää.

Lakimuutokset eivät edellytä varhaiskasvatuksen järjestäjiä luopumaan paikallisista suunnitelmista. Varhaiskasvatuksen järjestäjät voivat jatkossakin laatia paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia ja näyttää vahvasti siltä, että paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia laaditaan jatkossakin.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden päivitysprosessi on käynnistymässä Opetushallituksessa. Päivitysprosessin aikataulu ja perustepäivityksen laajuus täsmentyvät alkuvuodesta 2026.

Kotihoidon tuen Norjan malli otetaan käyttöön 2026 alkaen siten, että oikeus kotihoidon tukeen alkaa kolmen vuoden asumisajan jälkeen. Muutoksella tavoitellaan hiljattain maahan tulleiden pienten lasten vanhempien nykyistä nopeampaa kotoutumista ja työllistymistä sekä lasten integroitumista varhaiskasvatukseen osallistumisen kautta. Muutos koskee käytännössä perheitä, joiden toinen tai molemmat vanhemmat ovat muuttaneet EU:n ulkopuolelta kolmen vuoden sisällä. Täysimääräisesti muutos olisi voimassa 2029. Uudistuksella ei nähtävästi tällä hetkellä ole vaikutuksia Lemmin varhaiskasvatuksen osalta.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Varhaiskasvatuspalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme hyvinvointia.	Lemillä on laadukkaita ja lasten sekä perheiden hyvinvointia tukevat varhaiskasvatuspalvelut.	Lasten varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen, hyvinvointikyselyt.
Kannustamme kuntalaisia liikkumaan.	Liikkumiseen kannustava varhaiskasvatustoiminta, lähialueiden luonnon ja liikuntapaikkojen hyödyntäminen.	Varhaiskasvatuksen liikuntasuositusten toteutuminen.
Varhaiskasvatuksessa panostamme laadun ja sisällön kehittämiseen.	Varhaiskasvatuksen arvioinnin, hyvinvointiosaamisen ja pedagogisen osaamisen vahvistaminen.	Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmän tulokset, kunnan varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman toteutuminen, kehittämishankkeiden määrä, koulutussuunnitelman toteutuminen.
Otamme kuntalaiset ja henkilöstön mukaan kehitystyöhön.	Lasten ja huoltajien osallisuuden tukeminen.	Päiväkotien tapahtumat, asiakaskyselyyn vastaaminen, arjen kohtaamiset ja lasten kokoukset, itsearviointi.
Panostamme hallinnon avoimuuteen ja tiedolla johtamiseen.	Selkeät johtamisen rakenteet, hyvä johtoryhmä- ja valmistelutyö, avoin viestintä ja päätöksenteko.	Johtoryhmän kokoukset, säännölliset varhaiskasvatuksen henkilöstöpalaverit, pedagogiset kahvilat ja itsearviointi.
Henkilöstö voi hyvin.	Riittävä henkilöstöresurssi, koulutusmyönteisyys, toimivat ja turvalliset toimitilat sekä työn, perhe, ja vapaa- ajan yhdistämisen tukeminen.	Työhyvinvointikyselyt, kehityskeskustelut, koulutussuunnitelman toteutuminen, sairauspoissaolojen seuranta, sisäilmantyyöryhmän kokoukset, työsuojelutoiminta.

Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme kunnan vetovoimaa positiivisella kuntakuvalla.	Laadukkaan ja monipuolisen varhaiskasvatustoiminnan näkyväksi tekeminen. Myönteinen viestintä ja positiivisen työnantajakuva vahvistaminen.	Varhaiskasvatuksen Instagram ja kunnan Facebook päivitykset. Rekrytoinnit ja palaute.
Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.	Varhaiskasvatuspalvelut saatavilla nopeasti ja huoltajien toiveita kuunnellen.	Palvelupäätökset.
Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yhdistysten, oppimisverkostojen, yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa.	Vahva verkostoituminen lähialueella ja valtakunnallisesti muiden varhaiskasvatustoimijoiden kanssa.	Verkostopalaverit, yhteistyö ja yhteishankkeet.
Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut.	Sähköisten palveluiden edelleen kehittäminen (Edlevo, Wilma, lomakkeet...).	Huoltajien palaute ja itsearviointi.
Viestintämme on nopeaa ja monikanavaista.	Aktiivinen ja ajantasainen viestintä henkilöstön ja huoltajien kanssa. Viestintäkanavat tehokkaasti käytössä (sähköposti, palaverit, Wilma, sosiaalinen media...).	Huoltajien palaute ja itsearviointi.
Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Talouden tasapainottamiseksi teemme jatkossakin toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia.	Toimiva palvelurakenne, säännöllinen taloudentilanteen seuraaminen, henkilöstön osallistaminen tasapainottamistoiimiin ja johdon talousosaamisen vahvistaminen.	Tilinpäätös, koulutus, itsearviointi.
Kohdennamme henkilöstöresurssit oikein.	Varhaiskasvatuslain mukainen henkilöstöresurssi, hyvä työvuorosuunnittelu.	Titaniatyövuorolistat, suhdeluvut, varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen.
Lisäämme palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta.	Kehitetään kustannusseurantaa yhteistyössä taloushallinnon kanssa.	Tilastokeskus, Tilastopalvelu Vipunen, Kuntien ja kuntayhtymien käyttötaloustiedot palveluluokkakohtaisesti ja mahdolliset selvitykset (esim. FCG).

Varhaiskasvatuspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Maksutuotot	68,9	52,4	52,4	52,4	52,4
Tuet ja avustukset	36,1	25,0	25,0	25,0	0,0
Muut toimintatuotot	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	105,6	77,4	77,4	77,4	52,4
Henkilöstökulut	-1 283,4	-1 363,9	-1 399,5	-1 433,4	-1 440,6
Palvelujen ostot	-432,6	-416,2	-419,2	-420,7	-427,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11,9	-12,2	-13,5	-13,5	-13,5
Avustukset	-99,3	-120,0	-120,0	-120,0	-120,0
Muut toimintakulut	-100,8	-196,9	-198,5	-200,2	-198,3
Toimintamenot	-1 928,0	-2 109,2	-2 150,7	-2 187,8	-2 199,8
Toimintakate (Netto)	-1 822,3	-2 031,8	-2 073,3	-2 110,4	-2 147,4
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-108,6	-1,5	-0,6	-0,5	-0,6
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1 930,9	-2 033,3	-2 073,9	-2 110,9	-2 148,0

Aikaisempina vuosina laskennallisissa kustannuksissa esitetyt poistot on kirjattu 1.1.2025 alkaen Teknisen lautakunnan ao, kiinteistöille, josta ne kohdistetaan varhaiskasvatuspalveluille sisäisenä pääomavuokrana (Muissa toimintakuluissa).

Tunnuslukuja

Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Esiopetus					
Esiopetuksen oppilaat 5v.	1	1	0	0	0
Esiopetuksen oppilaat 6v.	26	26	26	31	20
Varhaiskasvatus					
Esiop. täydentävä varhaiskasvatus	17	17	26	31	20
Varhaiskasvatus päiväkodissa	98	86	86	86	86
Henkilöstö	29	29	28	28	26
varhaiskasvatuksen opettajat	9	10	9	9	9
varhaiskasvatuksen erityisopettajat	1	1	1	1	1
varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	17	15	14	14	14
varhaiskasvatusjohtaja	1	1	1	1	1
päiväkodin apulaisjohtaja	1	1	1	1	1
varhaiskasvatuksen ohjaajat (määräaik.)	0	1	1	1	0
Henkilöstö, htv	-	29,0	27,0	27,0	27,0
kesätyöllistetyt nuoret, lkm	6	6	6	6	6

Kirjastopalvelut

(tilivelvollinen: Hyvinvointikoordinaattori)

Palvelusuunnitelma

Kirjastopalveluiden tehtävänä on vastata kuntalaisten sivistyksen, tiedon ja virkistykseen tarpeisiin. Kirjasto tukee opiskelua, omatoimista tiedonhankintaa sekä kirjallisuuden ja taiteen harrastamista, edistää näin asukkaiden henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Kirjaston kokoelmiin kuuluu monipuolisesti aineistoa: kirjoja, lehtiä, musiikkia, elokuvia, äänikirjoja sekä sähköisiä aineistoja, joita voi käyttää verkkokirjaston kautta. Kaikki aineistot ovat asiakkaiden käytettävissä maksutta. Internetin välityksellä kirjaston kokoelmiin pääsee käsiksi mistä tahansa. Internetin kautta kokoelmaan on pääsy mistä tahansa. Lemin kirjasto toimii osana Etelä-Karjalan Heili-kirjastoa, joka mahdollistaa laajemman aineistojen ja palveluiden saatavuuden koko maakunnan alueella.

Kirjaston henkilökunta auttaa asiakkaita tiedonhankinnassa ja opastaa kirjaston palveluiden käytössä. Kirjasto tarjoaa tilan näyttelyille ja tapahtumille, joita järjestetään myös samassa rakennuksessa sijaitsevassa asukastilassa.

Kirjastossa on kunnan digitukitoiminta ja maksuton asiakaskone sekä kunnan kassatoiminto ja maksupäätte.

Lemin kirjasto on osittainen omatoimikirjasto. Omatoimikirjasto mahdollistaa kirjaston käytön myös varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolella. Asiakas voi omatoimiaikana lainata ja palauttaa aineistoa, lukea lehtiä, käyttää internetiä sekä viettää aikaa tai opiskella kirjaston tiloissa. Omatoimikirjaston avulla kirjastossa voi asioida 76 tuntia viikossa. Palveluaikojen on 21 tuntia viikossa.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Kirjastopalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tavoitearvo/tunnusluku
Tuemme ja mahdollistamme tapahtumia ja omaehtoisen toiminnan muotoja.	Tarjoamme kuntalaisille ja muille mahdollisuuden tapahtumien ja näyttelyiden järjestämiseen kirjastossa ja asukastilassa.	näyttelyiden lukumäärä, tapahtumien lukumäärä.
Otamme kuntalaiset ja henkilöstön aktiivisesti mukaan kehitystyöhön.	Kannustamme kuntalaisia aktiivisuuteen kirjaston hyödyntämisessä, edistämme henkilöstöä kehittämistä ja kirjastopalveluiden kehittämistä.	kirjallisuuseron kokoontumiskerrat ja osallistujien määrät, henkilöstön koulutukset.
Kirjasto on kuntalaisten monipuolinen kohtaamispaikka.	Kirjasto on kaikille avoin ja monipuolinen kohtaamispaikka. Teemme päiväkotij- ja kouluyhteistyötä.	Tunnusluvut-taulukko: tapahtumat, näyttelyt, koululuokkavierailut.

Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.	Asiakaslähtöiset kirjastopalveluissa kuuntelemme asiakkaiden toiveita ja palautetta.	Tunnusluvut- taulukko: Lainaukset, fyysiset käynnit.
Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut.	Omatoimiajan ja verkkopalvelujen hyödyntäminen.	Tunnusluvut- taulukko: Omatoimiajan kävijämäärät, e-lainat, verkkokäynnit.

Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Lisäämme palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta.	Kustannustehokas toiminta. Kirjastopalveluiden järjestäminen talousarvion mukaisesti.	Tilinpäätös, kustannukset/asukas.

Kirjastopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5
Maksutuotot	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4
Tuet ja avustukset	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut toimintatuotot	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Toimintatulot	1,8	1,4	1,4	1,4	1,4
Henkilöstökulut	-75,4	-55,2	-56,2	-57,7	-59,0
Palvelujen ostot	-36,9	-36,9	-40,8	-40,7	-41,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17,4	-22,9	-22,9	-22,9	-22,9
Muut toimintakulut	-27,7	-25,8	-26,7	-25,8	-25,9
Toimintamenot	-157,3	-140,7	-146,6	-147,1	-148,8
Toimintakate (Netto)	-155,5	-139,3	-145,2	-145,7	-147,4
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-3,2	0,0	-2,2	-2,2	-2,2
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-158,7	-139,3	-147,4	-147,9	-149,6

Tunnuslukuja

Kirjastopalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön lukumäärä	2	1	1	1	1
Kesätyöllistetyt nuoret, lkm	1	2	3	3	3
Kustannukset €/asukas	55	49	51	51	51
Lainaukset/asukas	10	10	10	10	10
Käynnit/asukas	4	4	4	4	4
Tapahtumat, lkm	17	3	3	3	3
Kokonaislainausten määrä/v	28 484	32 000	32 000	32 000	
Fyysiset käynnit/v	10 718	10 000	10 000	10 000	
Verkkokäynnit	15 955	15 000	15 000	15 000	
Näyttelyt	9	7	9	9	9
Koululuokkavierailut	60	53	53	53	53
Kirjalaatikat Kn koulu	6	11	6	6	6
Liikuntavälinelainat	12	20	20	20	20
Omatoimijajan käyttäjämäärät					

Vapaa-aikapalvelut

(tilivelvollinen: hyvinvointikoordinaattori)

Palvelusuunnitelma

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on edistää kuntalaisten fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Palvelut luovat edellytyksiä monipuoliselle ja omaehtoiselle kansalaistoiminnalle sekä tukevat aktiivista arkea.

Järjestöyhteistyön kautta tuetaan yhdistysten ja järjestöjen toimintaa, jotta ne voivat tarjota harrastusmahdollisuuksia eri ikäryhmille – lapsille, nuorille, aikuisille ja ikäihmisille. Yhteistyö sisältää muun muassa järjestöparlamentin, avustukset, järjestöoppaan, kesälehdien sekä mahdollisuuden käyttää asukastilaa kokoontumisiin ja tapahtumiin.

Vapaa-aikapalvelut tekevät yhteistyötä sekä kunnan omien että maakunnan muiden toimijoiden kanssa, ja toiminnassa hyödynnetään myös erilaisia hankkeita.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluissa mahdollistetaan eri ikäisten liikkumista ja terveellisiä elintapoja. Toimintaan kuuluu urheiluseurojen tukeminen avustuksin, erityisryhmien liikkumismahdollisuuksien tukeminen sekä liikuntapaikkojen kunnossapito ja kehittäminen.

Tavoitteena on, että liikuntapaikat ja luontoreitit ovat kaikkien kuntalaisten, kesäasukkaiden ja matkailijoiden käytettävissä. Suunnittelussa huomioidaan esteettömyys ja yhdenvertaisuus eri taajamien välillä.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluissa vaalitaan paikallista kulttuuriperintöä ja tuetaan kulttuurijärjestöjen toimintaa. Tukea tarjotaan muun muassa avustusten ja tapahtumien näkyvyyden kautta.

Kesätoria kehitetään yhteistyössä paikallisten järjestöjen kanssa, mikä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa alueen kulttuuritarjontaa.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluiden painopiste on nuortentilatoiminnassa ja etsivässä nuorisotyössä. Nuortentilassa nuoret voivat viettää turvallista vapaa-aikaa, tavata kavereita ja osallistua toimintaan.

Etsivä nuorisotyö tarjoaa yksilöllistä tukea ja ohjausta nuorille, jotka kaipaavat apua elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Tavoitteena on ohjata nuoria terveellisten ja mielekkäiden toimintojen pariin, vahvistaa osallisuutta sekä kannustaa vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin.

Vapaa sivistystyö

Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus tukevat kuntalaisten elinikäistä oppimista sekä sosiaalista, henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Toimintaa järjestetään yhteistyössä Savitaipaleen kansalaisopiston, Savitaipaleen musiikkikoulun sekä Lappeenrannan taiteen perusopetusta tarjoavien yksiköiden kanssa, talousarviomäärärahojen puitteissa.

Määrärahoja pyritään kohdentamaan siten, että taiteen eri osa-alueet ovat mahdollisimman kattavasti edustettuina. Kansalaisopisto kerää asiakaspalautetta kuntalaisilta toiminnan kehittämiseksi ja palveluiden parantamiseksi.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Vapaa-aikapalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme hyvinvointia.	Teemme yhteistyötä maakunnallisten järjestöjen, yhdistysten, hyvinvointialueen ja lähialueen kuntien kanssa.	yhteiset hankkeet, tapahtumat ja tilaisuudet, osallistujien määrä.
Kannustamme kuntalaisia liikkumaan.	Tarjoamme ja kehitämme monipuolisia liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia kaikille ikäryhmille tasapuolisesti eri taajamissa. Liikuntapaikkojen tiedot löytyvät helposti kunnan verkkosivuilta.	Tunnusluvut- taulukko: kuntosalin käyttäjämäärä, liikuntapaikkojen ja luontoreittien lukumäärä (lipas).
Tuemme ja mahdollistamme tapahtumia ja omaehtoisen toiminnan muotoja.	Edistämme osallisuutta ja vapaaehtoistoimintaa järjestöille avustuksien muodossa sekä mahdollisuuden järjestää kokoontumisia ja tapahtumia maksutta asukastilassa.	Asukastilan varausten lukumäärä, eri varaajien lukumäärä, järjestöavustusta saavien määrä.
Tuotamme hyvinvointia edistäviä ennaltaehkäiseviä palveluja.	Tuemme nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja ohjaamme heitä kohti terveellisiä elämäntapoja.	Nuorisotilan kävijämäärät, nuorisotyön tapahtumat, retket.

Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme kunnan vetovoimaa positiivisella kuntakuvalla.	Teemme yhteistyötä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyöverkostojen kanssa tuottaaksemme ennaltaehkäiseviä palveluja, jotka edistävät hyvinvointia kaikissa ikäryhmissä.	Aloitteiden määrä ja toimenpiteet, hankeraportointi, hyvinvointikertomus / indikaattorit.
Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.	Keräämme kaikenikäisten kuntalaisten näkemyksiä aloitteiden, kyselyiden, palautteiden sekä järjestöparlamentin avulla.	kyselyiden, palautteiden ja aloitteiden määrä.
Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yhdistysten, oppimisverkostojen, yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa.	Tuemme monipuolistin harrastusmahdollisuuksien toteuttamista ja teemme tiivistä yhteistyötä kansalaisopiston sekä taiteen perusopetusta järjestävien tahojen kanssa.	Tunnusluvut- taulukko: Kurssien määrät, opetustuntien määrät, opiskelijamäärät.

Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Tehostamme toimintoja ja etsimme uusia työskentelutapoja.	Tuotamme palveluja ja toimintoja taloudellisesti määrärahojen puitteissa ja hankkeita hyödyntäen.	määrärahan toteutuminen, hankkeiden lukumäärä.

Vapaa-aikapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	22,4	16,0	17,2	17,2	17,2
Tuet ja avustukset	14,7	51,9	4,3	4,3	4,3
Muut toimintatuotot	0,0	1,2	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	37,1	69,1	21,5	21,5	21,5
Henkilöstökulut	-113,0	-158,3	-121,0	-124,5	-127,6
Palvelujen ostot	-68,5	-154,1	-189,1	-191,4	-192,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11,4	-26,4	-19,6	-19,6	-19,6
Avustukset	-25,2	-33,0	-31,5	-31,5	-31,5
Muut toimintakulut	-42,8	-49,0	-57,4	-56,2	-56,7
Toimintamenot	-260,8	-420,8	-418,6	-423,2	-428,4
Toimintakate (Netto)	-223,8	-351,7	-397,1	-401,7	-406,9
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-19,3	-11,6	-11,0	-9,7	-7,6
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-243,1	-363,3	-408,1	-411,4	-414,5

Tunnuslukuja

Vapaa-aikapalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstö	2	3	2	2	2
Kesätyöllistetyt nuoret, lkm	1	1	1	1	1
Nuorisovaltuuston kokoukset, kpl	0	4	4	4	4
Kuntosalin käyttäjämäärä	-	300	300	300	300
Liikunta, avustusta saaneet yhteisöt	9	8	8	8	8
Liikuntapaikat, lkm	66	66	66	66	66
Luontoreitit, lkm		4	4	4	4
Nuoriso, avustusta saaneet yhteisöt	3	4	4	4	4
Nuorisotilan aukiolo, pv/v	108	130	130	130	130
Nuorisotilakäynnit, lkm/v	1 850	1 600	1 600	1 600	1 600
Nuoriso, hankkeiden määrä	1	1	0	0	0
Kulttuuri, avustusta saaneet yhteisöt	9	6	6	6	6
Asukastila varaukset	336	250	250	250	250
Asukastilan nuortenillat	8	-	8	8	8
Asukastilan nuortentilakäynnit, lkm/v	63	-	63	63	63

Vapaa sivistystyö	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kansalaisopiston opetustunnit	1 097	1 000	1 000	1 000	
Kansalaisopiston netto-opiskelijat	-	250	250	250	
Kansalaisopiston kurssit					
- Kädentaitojen ryhmät	13	8	8	8	8
- Liikuntaryhmät	21	10	11	11	11
- Kuvataideryhmä	3	0	2	2	2
- Kieliryhmät	5	3	1	1	1
- Sanataide ja ilmaisuryhmät	2	1	1	1	1
- Musiikkiryhmät	3	1	1	1	1
Savitaipaleen musiikkikoulun oppilaat	15	15	15	15	15
Savitaipaleen musiikkikoulu/konsertit	1	1	1	1	1
Lappeenrannan musiikkiopiston oppilaat	10	10	10	10	10
Lappeenrannan tanssiopiston oppilaat	10	10	10	10	10
Lappeenrannan kuvataidekoulun oppilaat	2	2	2	2	2
Taidekoulu Estradin oppilaat			4	4	4

Tulosalueet yhteensä

Sivistyslautakunta					
Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	143,4	138,2	87,7	87,7	87,7
Maksutuotot	86,7	67,8	67,8	67,8	67,8
Tuet ja avustukset	147,8	171,3	102,3	45,5	4,3
Muut toimintatuotot	8,5	9,2	7,8	7,8	7,8
Toimintatulot	386,4	386,4	265,6	208,8	167,6
Henkilöstökulut	-3 799,1	-3 984,7	-4 173,0	-4 182,5	-4 253,3
Palvelujen ostot	-1 703,9	-1 833,7	-1 818,5	-1 786,9	-1 795,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-122,0	-162,7	-156,5	-148,4	-147,5
Avustukset	-124,7	-153,3	-151,8	-151,8	-151,8
Muut toimintakulut	-649,3	-884,7	-857,6	-856,4	-840,2
Toimintamenot	-6 399,0	-7 019,1	-7 157,3	-7 126,1	-7 188,2
Toimintakate (Netto)	-6 012,5	-6 632,7	-6 891,7	-6 917,3	-7 020,6
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-222,0	-14,3	-14,6	-13,2	-11,2
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-6 234,5	-6 647,0	-6 906,3	-6 930,5	-7 031,8

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tekninen hallinto

(tilivelvollinen: tekninen johtaja)

Palvelusuunnitelma

Teknisen hallinnon tulosalueelle sisältyvät teknisten palvelujen toimialan kokous ja muut hallinnon yleiset kulut. Yhdyskuntasuunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävän vaikutusten arviointiin perustuen kehittää Lemin kuntaa kestävänsä kehityksen periaatteella. Kunnan on voitava osoittaa laadukkaita rakennuspaikkoja kaava-alueilla ja edistettävä myös haja-asutusalueen rakentamismahdollisuuksia.

Teknisen lautakunnan alaiset palvelut ovat merkittävässä roolissa kunnan valmiussuunnittelussa, jossa tavoitteena on turvata kunnan toiminnalle tärkeät palvelut mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa yhteiskunnan turvallisuustilanteissa. Tämä vaatii yhteistyötä toimialojen välillä.

Rakennusvalvonnan tavoitteena on käsitellä lupahakemukset kohtuullisessa ajassa, sekä panostaa valvonnassa ohjauksen laatuun. Ennakoivalla ohjauksella pyritään vähentämään rakentamisen virheitä.

Rakentamisluvan käsittelylle on säädetty kolmen kuukauden käsittelyaikatakuu, joka tulee voimaan vuoden 2026 alusta. Mikäli kunta ei pysty käsittelemään lupahakemusta tässä ajassa, hakijalla on oikeus saada osa lupamaksusta takaisin.

Kuntiin on arvioitu alueidenkäytön tietojen ja rakennustiedon tietojärjestelmämuutoksista koituvan investointi-, kehittämis- ja koulutusmenoja vuosina 2023–2028. Rakentamislain ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain voimaantulon arvioidaan aiheuttavan myös säästöjä digitalisaation tehostamisen prosesseista.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Hallinto, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Panostamme hallinnon avoimuuteen ja tiedolla johtamiseen.	Keskusteleva lautakuntatyöskentely, osaava/koulutettu henkilöstö, hyvin valmistellut kokousasiat.	Itsearviointi.
Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut.	Käsitellään rakennuslupahakemukset kohtuullisessa ajassa.	Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika.
Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Tehostamme toimintoja ja etsimme uusia työskentelytapoja.	Henkilöstö kouluttaminen uusiin työtapoihin.	Itsearviointi.

Teknisen toimen hallinto

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	18,4	19,8	10,7	11,0	11,3
Maksutuotot	19,4	12,0	10,0	10,0	10,0
Tuet ja avustukset	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	37,9	31,8	20,7	21,0	21,3
Henkilöstökulut	-197,3	-173,7	-163,7	-168,4	-172,8
Palvelujen ostot	-52,7	-57,7	-65,0	-62,8	-64,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-0,6	-1,0	-0,5	-0,5	-0,5
Muut toimintakulut	-12,8	-15,1	-14,5	-14,8	-14,8
Toimintamenot	-263,4	-247,5	-243,7	-246,5	-253,0
Toimintakate (Netto)	-225,5	-215,7	-223,0	-225,5	-231,8

Tunnuslukuja

Tekninen hallinto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kokoukset	6	8	7	7	7
Käsitellyt asiat	31	60	45	45	45
Henkilöstö	2	2	2	2	2
Rakennusluvut	16	-	-	-	-
josta uudet rakennukset	10	-	-	-	-
Toimenpideluvat	13	-	-	-	-
Ilmoitusluvut	16	-	-	-	-
Suunnittelutarve- ja poikkeamiskorjaukset	1	-	-	-	-
Tarkastukset ja katselmukset	52	-	-	-	-
Ylimääräiset katselmukset	13	-	-	-	-
Aloituskokoukset	5	-	-	-	-

Kiinteistötoimi ja tukipalvelut

(tilivelvollinen: tekninen johtaja)

Palvelusuunnitelma

Ympäristönhoidon tehtävänä on hoitaa luonnon-, viherympäristöjä sekä ehkäistä ympäristöongelmien syntymistä. Ympäristönsuojelun yleiset tehtävät eli ympäristön tilan seuranta sekä ympäristön tilan ja luonnonsuojelun edistäminen. Vieraslajien torjuntaan kiinnitetään huomiota vuonna 2025. Pyrimme yhteistyössä yhdistysten kanssa järjestämään talkoopäiviä alku- ja loppukesälle, jolloin vieraslajeja torjutaan.

Liikenneväylien osalta tavoitteena on ihmisten ja ajoneuvojen liikkuminen turvallisesti muita ihmisiä ja luontoa häiritsemättä. Kunnan hoitama tiestö ja kevyen liikenteen väylät pidetään kunnossa kaikkina vuoden ja vuorokauden aikoina.

Sisäisen palvelutoiminnan tavoitteena on pitää laadukas konekanta ja riittävä materiaalivarasto rutiinitehtävien hoitamiseksi. Koneiden toimintavarmuuden pitää olla hyvä eivätkä korjauskustannukset saa olla kohtuuttomat.

Kunnan omistamien kiinteistöjen hallinta kuuluu tekniselle lautakunnalle ja muut toimialat ja kiinteistöjen vuokraajat ovat ainoastaan kiinteistöjen käyttäjiä. Kiinteistöjen rakentamisesta ja peruskorjaamisesta päätetään vuosittain talousarviossa. Kiinteistöt pidetään käyttökunnossa ja pyritään estämään ennakolta suurien korjauskustannusten synty. Kunnossapitona tehtävistä korjauksista ja ylläpidosta vastaavat tekninen lautakunta ja teknisten palvelujen toimiala tämän tulosalueen määrärahoilla. Lemin kunnalle tarpeettomista toimitiloista tulee edelleen pyrkiä eroon joko vuokraamalla tai myymällä. Tulosalueelle kuuluvat myös kunnan ruoka- ja siivouspalvelut.

Maa- ja metsätilojen avulla tarjotaan kuntalaisille hyviä virkistysmahdollisuuksia metsäntuottoa unohtamatta. Kaavoituksella tehostetaan alueiden käyttöä. Metsänhoitotoimenpiteitä tehtäessä otetaan huomioon kuntalaisen virkistysmahdollisuudet ja luonto. Puistot ja yleiset alueet pidetään viihtyisinä ja toimivina. Leikkikentät, laiturit, matonpesupaikat ja venepaikat pidetään käyttökelpoisina ja siisteinä koko kesän.

Energiatehokkuusdirektiivi (EDD)

Uudelleen laaditun energiatehokkuusdirektiivin kansallinen toimeenpanotyö valmistuu syksyllä 2025. Direktiivin mahdollisimman tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas toimeenpano toteutetaan hyödyntämällä laajalti jo nykyisin käytössä olevia politiikkatoimia, kuten energiatehokkuussopimuksia. Osa velvoitteista edellyttää muutoksia tai lisäyksiä lainsäädäntöön. Energiatehokkuuslaki on tarkoitus antaa eduskunnalle kesällä 2025. Sopimuskauden 2026–2035 neuvottelut uudesta julkisen alan sopimuksesta on käyty samanaikaisesti direktiivin toimeenpanotyön etenemisen kanssa.

Energiatohokkuusdirektiivi tuo kunnille velvoitteita, joista merkittävä osa pystytään toimeenpanemaan energiatohokkuussopimuksella. Mikäli sopimuskaudelle 2026–2035 ei saada liittymään riittävän kattavaa määrää kuntia, on energiatohokkuusdirektiivin toimeenpanossa vapaaehtoisuuteen perustuva menettely korvattava velvoittavilla säädöksillä. Tällöin vaihtoehtoina ovat kuntakohtainen sitova energiansäästövelvoite tai sitova velvoite korjata vuosittain 3 prosenttia rakennuskannasta lähes nollaenergiatasoon. Sopimustoiminnalla voidaan myös toimeenpanna osa niistä toimista, joita kunta-alalle kohdistuva 1,9 prosentin sitova vuotuinen energiankäytön vähentämisvelvoite edellyttää.

Osa direktiivin velvoitteista edellyttää joka tapauksessa lainsäädäntöä ja tulee vaatimaan kunnilta entistä tarkempaa tiedonkeruuta ja seuranta rakennuksista, rakennusten korjauksista ja energiankulutuksesta sekä tiettyjen energiatohokkuusvelvoitteiden noudattamista EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa.

Kuntien sote-kiinteistöt

Kuntien hyvinvointialueille vuokraamien sote-kiinteistöjen lain mukaisen vuokra-ajan päättymisen vuonna 2026 vaikuttaa kuntien saamiin vuokratuloihin ja mahdollisesti sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen.

Hyvinvointialueiden palveluverkkopäätöksillä on kiinteistöjen kautta suora vaikutus kuntien talouteen. Jos hyvinvointialue luopuu kiinteistön käytöstä, tulee kunnan järjestää kiinteistölle uusi käyttö, myydä se, purkaa tai kaavoittaa kiinteistö uuteen käyttöön. Kunnalle tyhjenevä tai kokonaan käyttöä vaille jäävä kiinteistö voi kuitenkin aiheuttaa merkittävän negatiivisen vaikutuksen. Kunnalla on näissä tilanteissa tietyn ehdoin mahdollisuus korvaukseen sote-voimaannuttajissa olevien kriteerien perusteella (ns. kompensatiosääntely).

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Kiinteistötoimi ja tukipalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Työtilat ovat turvallisia ja terveitä.	Kuntotarkastus vuosittain teknisen johtajan johdolla.	Kiinteistön ylläpitokustannukset, ylläpito- ja korjaustoimenpiteiden lkm.
	Koneiden toimintavarmuuden parantaminen: riittävä materiaalivarasto, ennakkoiva huolto.	Korjaus- ja huoltokustannukset, tarvikkeiden määrä.
Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Panostamme sujuviin liikenneyhteyksiin.	Liikenneväylät pidetään kunnossa kaikkina vuoden ja vuorokauden aikoina.	Toimiva liikenneturvallisuustyöryhmä, palautekyselyt.
Pidämme asuinympäristön viihtyisinä.	Leikkikenttien, laitureiden, matonpesupaikkojen ja venepaikkojen käyttökelpoisuus ja siisteys läpi kesän.	Käyttöaika.

Kiinteistötoimi ja tukipalvelu

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	888,9	942,8	968,1	984,5	1 006,6
Tuet ja avustukset	15,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut toimintatuotot	988,0	1 173,3	1 235,1	1 238,0	1 220,5
Valmisteverastojen muutos	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	1 902,0	2 116,1	2 203,3	2 222,5	2 227,1
Henkilöstökulut	-624,4	-649,5	-677,8	-696,1	-721,1
Palvelujen ostot	-436,4	-436,5	-491,4	-492,6	-495,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-552,7	-595,6	-597,8	-595,8	-595,8
Muut toimintakulut	-345,6	-322,3	-336,9	-329,7	-288,8
Toimintamenot	-1 959,2	-2 004,0	-2 103,9	-2 114,2	-2 100,9
Toimintakate (Netto)	-57,1	112,2	99,4	108,3	126,2
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-241,2	-444,1	-417,6	-414,4	-406,9
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-298,3	-331,9	-318,2	-306,1	-280,7

Tunnuslukuja

Kiinteistötoimi ja tukipalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstö					
- vakinaiset	15	15	16	16	16
- sijaiset, määräaikaiset	0	0	0	0	0
- työllistetyt	1	0	0	0	0
Kesätyöllistetyt nuoret, lkm	7	8	8	8	8

Vesihuolto

(tilivelvollinen: tekninen johtaja)

Palvelusuunnitelma

Vesihuolto on kunnan elintärkeä peruspalvelu. Sen tehtävänä on turvata puhtaan veden saatavuus ja jäteveden asianmukainen käsittely vesi- ja viemärlaitoksen toiminta-alueella. Vesihuollon eriyttäminen tapahtuu kirjanpidollisena taseyksikkönä.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 28.5.2025 § 18 Lappeenrannan Energian kanssa tehtävän konsessiosopimuksen. Määräaikainen, kymmenen vuoden konsessiosopimus allekirjoitettiin 4.7.2025. Tekninen johtaja toimii vesihuoltoyhteistyöhenkilönä.

Konsessiosopimuksen tavoitteena on jatkaa ja kehittää vesihuoltoyhteistyötä Lappeenrannan Energia Oy:n ja Lemin kunnan välillä siten, että alueen vesihuoltolaissa (119/2001) säädetyt palvelut tuotetaan yhtiön toimesta mahdollisimman kattavasti.

Kunnan tavoitteena on taata vesihuoltolaitoksensa asiakkaille turvallinen ja toimintavarma vesihuolto kustannustehokkaasti ja ympäristöä säästäen. Sopimuksessa on määritelty ehdot sekä osapuolten oikeudet ja velvoitteet, joilla kunta antaa yhtiölle oikeuden operoida ja käyttää vesihuolto-omaisuuttaan tuottaakseen kunnan vesihuoltolaitokseen liittyneille asiakkaille sopimuksessa mukaiset vesihuoltopalvelut.

Kunta pysyy edelleen tämän sopimuksen voimassa ollessa vesihuoltolaitteistojensa ja -verkostojensa omistajana ja toimii vesihuollon järjestämisvastuussa olevana vesihuoltolaitoksena ja viranomaisena. Yhtiö huolehtii tämän sopimuksen mukaisesti kaikesta vesihuoltoon liittyvästä operatiivisesta toiminnasta, ellei sitä erillisellä maininnalla ole nimenomaan jätetty tämän sopimuksen ulkopuolelle.

Talousarviovuonna Toukkalan vesiosuuskunta liittyy kunnan vesihuollon toiminta-alueeseen.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Vesihuolto, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Tuotamme hyvinvointia edistäviä ennaltaehkäiseviä palveluita.	Toimiva ja häiriötön vesihuolto. Vesihuoltolaitokset kunnossa, osaava henkilöstö.	Palautekyselyt (webropol).
	Toimintavarma ja laadukas vesiaitos: Mahdollisimman vähän häiriöitä.	Häiriöiden määrä kpl/vuosi < 3.
	Talousveden laatuvaatimukset täyttyvät: Tehdään aktiivisesti tutkimuksia veden laadusta.	Vesianalyysit.
	Viemäreiden laadukas toimivuus: Muista kuin sähkökatkoista aiheutuvat toimintahäiriöt. Mahdollisimman vähän viemäritukoksia.	Häiriöiden määrä kpl/vuosi < 3.
	Jätevesilinjojen toimivuus: Jäteveden vuodot minimoidaan.	m³ / vuosi.

Vesihuolto

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	403,8	491,3	76,2	76,2	76,2
Muut toimintatuotot	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	404,2	491,3	76,2	76,2	76,2
Henkilöstökulut	-1,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Palvelujen ostot	-316,5	-289,8	-27,9	-28,4	-28,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-72,0	-124,8	0,0	0,0	0,0
Muut toimintakulut	-2,6	-1,9	-1,5	-1,5	-1,5
Toimintamenot	-392,8	-416,5	-29,4	-29,9	-30,4
Toimintakate (Netto)	11,3	74,8	46,8	46,3	45,8
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-65,0	-64,8	-68,8	-64,7	-60,1
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-53,7	10,0	-22,0	-18,4	-14,3

Tunnuslukuja

Vesihuolto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Liittymät, kpl	636	641	685	687	692
- josta uudet liittymät	0	5	2	2	2
Talousvesinäytteet					
Oma valvonta, krt/v	3	3	3	3	3
Jatkuva seuranta, krt/v	3	3	3	3	3
Jaksottaiset, krt/v	1	1	1	1	1
Laitoksen toimintavarmuus					
Häiriöiden määrä (talousvesi)	2	< 3	< 3	< 3	< 3
toimintahäiriö (jätevesi,	2	< 3	< 3	< 3	< 3
Pumpattu talousvesi, m ³ /v	43 571	70 000	-	-	-
Ostettu talousvesimäärä, m ³ /v	26 973		-	-	-
Vastaanotettu jätevesi, m ³ /v, Toikansuo	94 636	75 000	-	-	-
Laskutettu vesimäärä m ³ /v	71 854	70 000	-	-	-
Laskutettu jätevesimäärä, m ³ /v	63 425	65 000	-	-	-
Veden myyntihinta, veroton	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86
Jäteveden myyntihinta, veroton	4,11	4,11	4,11	4,11	4,11

Vesihuollon taseyksikön tuloslaskelma (liikelaitoskaava)

1 000 €	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vesi- ja jätevesimaksut (ulk)	387,9	471,5	76,2	76,2	76,2
Vesi- ja jätevesimaksut (sis)	15,9	19,8	0,0	0,0	0,0
Liikevaihto	403,8	491,3	76,2	76,2	76,2
Liiketoiminnan muut tuotot	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-72,0	-124,8	0,0	0,0	0,0
Palvelujen ostot	-316,5	-289,8	-27,9	-28,4	-28,9
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut henkilösivukulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-65,0	-64,8	-68,8	-64,7	-60,1
Liiketoiminnan muut kulut	-2,6	-1,9	-1,5	-1,5	-1,5
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-53,7	10,0	-22,0	-18,4	-14,3
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoitustuotot	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut rahoituskulut	-20,1	-27,4	-23,5	-20,6	-16,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-72,4	-17,4	-45,5	-39,0	-30,5

Tulosalueet yhteensä

Tekninen lautakunta					
Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Myyntituotot	1 311,0	1 453,9	1 055,0	1 071,7	1 094,1
Maksutuotot	19,4	12,0	10,0	10,0	10,0
Tuet ja avustukset	15,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut toimintatuotot	988,5	1 173,3	1 235,1	1 238,0	1 220,5
Valmisteverastojen muutos	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	2 344,1	2 639,2	2 300,2	2 319,7	2 324,6
Henkilöstökulut	-823,4	-823,2	-841,5	-864,5	-893,9
Palvelujen ostot	-805,7	-784,0	-584,2	-583,8	-589,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-625,2	-721,4	-598,3	-596,3	-596,3
Muut toimintakulut	-361,1	-339,3	-352,9	-346,0	-305,2
Toimintamenot	-2 615,4	-2 667,9	-2 377,0	-2 390,6	-2 384,3
Toimintakate (Netto)	-271,3	-28,7	-76,9	-70,9	-59,7
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-306,2	-508,9	-486,4	-479,1	-467,0
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-577,5	-537,6	-563,3	-550,0	-526,7

Toimintakatteet (ulkoiset ja sisäiset)

Käyttötalous, toimintakate	Talousarvio 2026		mTa 2025		Ero Ta26-mTa25
C100 Vaalit	0	0,0 %	-5 443	0,1 %	5 443
B10 Keskusvaalilautakunta	0	0,0 %	-5 443	0,1 %	5 443
C110 Tarkastus- ja arviointitoimi	-16 167	0,2 %	-15 550	0,2 %	-617
B11 Tarkastuslautakunta	-16 167	0,2 %	-15 550	0,2 %	-617
C115 Hallintopalvelut	-353 661	4,3 %	-451 730	5,6 %	98 068
C120 Elinvoimapaalvelut	-671 684	8,1 %	-652 900	8,1 %	-18 784
C121 Maakunnalliset palvelut	-267 189	3,2 %	-272 200	3,4 %	5 011
B12 Kunnanhallitus	-1 292 535	15,6 %	-1 376 830	17,1 %	84 295
C400 Sivistystoimen hallinto	-10 724	0,1 %	-8 490	0,1 %	-2 234
C415 Perusopetuspalvelut	-4 265 301	51,5 %	-4 101 430	50,9 %	-163 871
C417 Varhaiskasvatuspalvelut	-2 073 337	25,0 %	-2 031 845	25,2 %	-41 492
C420 Kirjastopalvelut	-145 232	1,8 %	-139 304	1,7 %	-5 929
C435 Vapaa-aikapalvelut	-397 141	4,8 %	-351 691	4,4 %	-45 451
B40 Sivistyslautakunta	-6 891 735	83,3 %	-6 632 759	82,3 %	-258 976
C500 Teknisen toimen hallinto	-223 035	2,7 %	-215 714	2,7 %	-7 322
C520 Kiinteistötoimi ja tukipalvelu	99 356	-1,2 %	112 164	-1,4 %	-12 808
C570 Vesihuolto	46 825	-0,6 %	74 839	-0,9 %	-28 014
B50 Tekninen lautakunta	-76 853	0,9 %	-28 710	0,4 %	-48 143
	-8 277 290	100,0 %	-8 059 292	100,0 %	-217 999

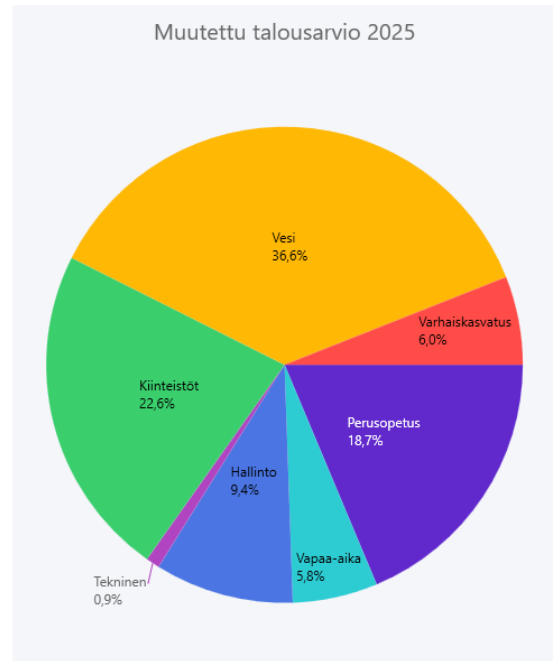
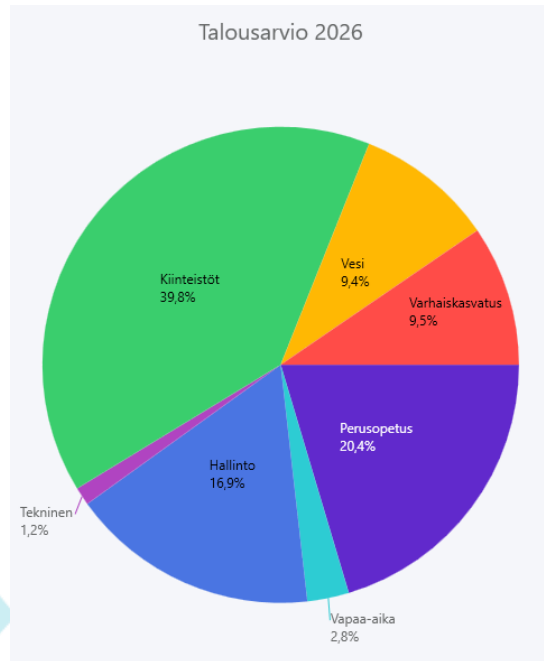
TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosa on esitetty ulkoisena tuloslaskelmana.

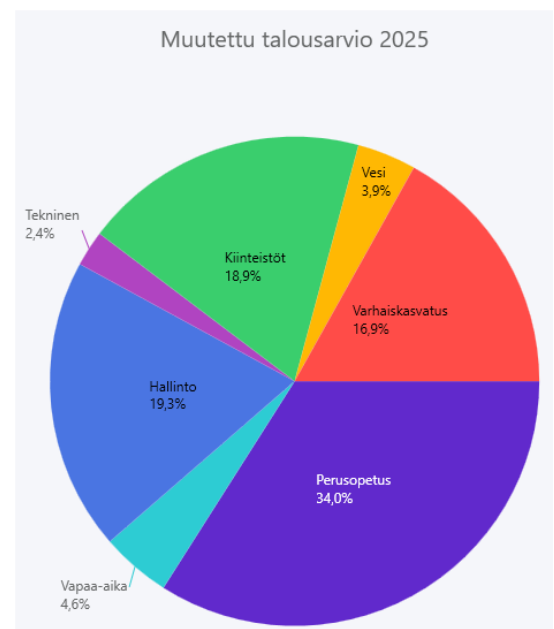
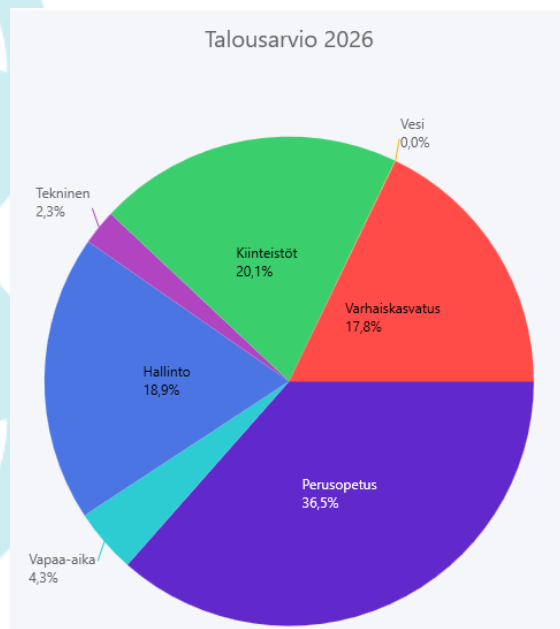
Tuloslaskelmaosa (1 000 €)	TP 2024	Muutettu ta 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Myyntituotot	717,5	737,3	297,7	182,7	177,7
Maksutuotot	106,1	79,8	77,8	77,8	77,8
Tuet ja avustukset	229,9	194,1	119,0	62,2	21,0
Muut toimintatuotot	314,6	277,8	316,3	316,3	316,3
Valmisteverastojen muutos	7,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatuotot	1 375,5	1 289,0	810,8	639,0	592,8
Henkilöstökulut	-5 081,6	-5 308,1	-5 447,0	-5 496,4	-5 604,5
Palvelujen ostot	-1 973,3	-2 308,3	-2 038,1	-1 995,8	-1 970,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-752,1	-883,0	-762,8	-753,1	-751,9
Avustukset	-277,3	-487,1	-501,1	-501,1	-501,1
Muut toimintakulut	-370,5	-361,8	-339,1	-331,4	-292,1
Toimintakulut	-8 454,8	-9 348,3	-9 088,1	-9 077,8	-9 120,3
Toimintakate	-7 079,3	-8 059,3	-8 277,3	-8 438,8	-8 527,5
Verotulot	7 251,0	7 285,0	7 494,0	7 609,0	7 841,0
Valtionosuudet	1 394,9	1 460,6	1 450,5	1 450,5	1 450,5
Korkotuotot	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9
Muut rahoitustuotot	29,1	18,1	15,4	15,4	15,4
Korkokulut	-108,7	-106,3	-70,8	-62,5	-44,9
Muut rahoituskulut	-14,2	-28,3	-35,5	-35,5	-35,5
Rahoitustuotot ja -kulut	-74,8	-97,6	-72,0	-63,7	-46,1
Vuosikate	1 491,9	588,7	595,2	557,0	717,9
Suunnitelman mukaiset poistot	-615,1	-613,6	-585,9	-563,2	-541,6
Kertaluonteiset poistot	-8,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	-623,3	-613,6	-585,9	-563,2	-541,6
Tilikauden tulos	868,6	-24,9	9,3	-6,2	176,3
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toimintatuotot/toimintakulut. %	16,3	13,8	8,9	7,0	6,5
Vuosikate/poistot, %	239,4	95,9	101,6	98,9	132,6
Vuosikate, euroa/asukas	524	205	208	194	250
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	414,7	389,8	399,1	392,9	569,2
Asukasmäärä	2 849	2 868	2 868	2 868	2 868

Asukasmäärä 2024 on korjattu (-1), asukasmääränä 2025-2028 on 09/2025 arvo

ULKOISET TOIMINTATUOTOT

ULKOISET TOIMINTAKULUT

Valtiovarainministeriö on julkaissut 22.9.2025 kuntatalousohjelman painelaskelmakehikon. Vuoden 2025 toimintakatetiedot on poimittu Valtiokonttorille raportoiduista talousarviotiedoista. Kuntakohtaiset tiedot on skaalattu valtionvarainministeriön koko maan mukaiseen tasoon siten, että kuntakohtaiset suhteet pysyvät kuntien ilmoittamien tietojen mukaisina. Vuosien 2026–2029 toimintakatetta on arvioitu kunnan väestörakenteen muutoksen sekä koko maan arvioidun kokonaismuutoksen kautta. Tarkastelussa ei ole otettu huomioon kunnan omia toimintakatteeseen vaikuttavia toimia, mikä aiheuttaa suurta epävarmuutta erityisesti tarkastelukauden lopulla.

Tuloksen muodostuminen							
Käyvin hinnoin, 1 000 €	2025		2026		2027		2028
Toimintakate	-7 547	7 %	-7 748	3 %	-7 931	2 %	-8 091
Verotulot	6 928	-4 %	7 213	4 %	7 352	2 %	7 539
Kunnallisvero	5 415	-6 %	5 682	5 %	5 787	2 %	5 927
Yhteisövero	340	10 %	352	4 %	370	5 %	386
Kiinteistövero	1 173	-2 %	1 179	0 %	1 195	1 %	1 226
Valtionosuudet	1 499	7 %	1 511	1 %	1 857	23 %	2 003
Rahoitustuotot/-kulut, netto	-81		-57		-57		-55
Vuosikate	799		919		1 221		1 397
Poistot	-614		-609		-585		-604
Satunnaiset erät, netto	0		0		0		0
Tilikauden tulos	186		310		636		793
Laskennallinen paine veroprosentin korotukseen (% -yks.)	-0,7		-0,9		-1,4		-1,6
Rahoitus							
Vuosikate	799		919		1 221		1 397
Satunnaiset erät, netto	0		0		0		0
Tulorahoituksen korjauserät	0		0		0		0
Tulorahoitus, netto	799		919		1 221		1 397
Investoinnit, netto	-400	316 %	-417	4 %	-423	1 %	-444
Rahoitusjäämä	399		502		798		953
Lainakanta	4 467	-8 %	3 965	-11 %	3 166	-20 %	2 213
Kassavarat	1 201		1 158		1 115		1 072
Nettovelka	3 266		2 807		2 052		1 142
Toiminnan ja investointien rahavirta	399		502		798		953

Kuntatalouden sopeutuspainetta arvioidaan kuntatalousohjelmassa myös laskennallisen kunnallisveroprosentin korotuspaineen avulla. Isoimmat korotuspaineet kohdistuvat painelaskelman perusteella vuosiin 2026 ja 2027 ja

koskevat kaikkia kuntakokoryhmiä. Vuoden 2023 valtionosuuden takaisinperintä ja sote-uudistukseen liittyvät valtionosuuden vähennykset heikentävät osaltaan tarkastelukauden kehitystä. Vuonna 2028 sote-uudistuksen määräaikaiset vähennykset ja hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruspalvelujen valtionosuuteen poistuvat, mikä parantaa tilannetta tarkastelukauden lopussa. Koko maan tasolla tarkasteltuna laskennallinen paine veroprosentin korotukseen kasvaa selvästi tarkastelukauden aikana.

Tarkastelukauden ajan ja sen lopussa suurin paine veroprosentin korotukseen on pienissä alle 5 000 asukkaan kunnissa. Pienempien kuntien kunnallisveroprosentit ovat pääsääntöisesti jo nykyisin korkeampia kuin suuremmilla kunnilla samalla kun niiden kunnallisveroprosenttien asukaskohtaiset yksikkötuotot ovat usein keskimääräistä matalampia. Lisäksi pienempien kuntien mahdollisuudet sopeuttaa toimintojaan ovat usein varsin rajalliset.

Korkomenot lisääntyvät lähivuosina, vaikka lyhyet markkinakorot ovat jo kääntyneet laskuun. Merkittävä osa kuntien lainakannasta on kuitenkin kiinteäkorkoisia tai suojattuja, minkä vuoksi markkinakorkojen muutokset heijastuvat korkokustannuksiin viiveellä.

Kuntien verotulot

Verotulot muodostavat suurimman osan kuntien tuloista. Vuonna 2026 kuntien verotulojen ennustetaan kasvavan 5,2 prosenttia vuodesta 2025 ja tasaantuu vuosina 2027–2029 keskimäärin hieman alle 4 prosenttiin vuodessa. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat veropohjan kehitys sekä hallituksen tekemät päätökset.

Veroperustemuutosten aiheuttamat vaikutukset kuntien verotuottoon kompensoidaan nettomääräisesti kunnille. Yhteisöveron osalta kompensoinnit toteutetaan verojärjestelmän sisällä jako-osuutta muuttamalla ja ansiotuloveroperusteiden muutosten kompensoinnit toteutetaan valtion talousarvion määrärahamomentin kautta.

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, kaivosmineraali- ja yhteisöverosta. Kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan olevan keskimäärin noin 72 prosenttia, yhteisöveron noin 12 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16 prosenttia.

Arvio kunnallisverosta vuodelle 2026

Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella veropohjan kehitys, hallitusohjelmaan sisältyvät muutokset ja vuosien 2024 ja 2025 kehysriihissä tehdyt päätökset.

Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia (Lemi: 66), eläkkeiden noin 24 prosenttia (Lemi: 26) ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatulojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia (Lemi: 6).

Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat veropohjaan ja verotuottoon. Pieni- ja keskituloisten työn verotusta kevennetään. Lisäksi työtulovähennyksen lapsikohtaista korotusta kasvatetaan. Verotuloja kasvattavat kehyskaudella työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen, työhuonevähennyksen ja työsuhdepolkupyöräedun verovapauden poistaminen, osinkoverotuksen minimoimisen keinotekoisten osakevaihtojärjestelyjen avulla estäminen ja vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuen poisto. Lisäksi eräiden tilapäisten verotukien poistuminen kehyskaudella lisää hieman kunnallisveron tuottoa.

Lemillä valtuusto päätti 10.11.2025 § 60 pitää tuloveron ennallaan 9,9 prosentissa. Talousarviovuoden kunnallisveroarvio on noin 5 959 000 euroa eli 79,5 % verotuloista.

TILIVUOSI	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
Verolaji					
Kunnallisvero	5 745	5 762	5 959	6 054	6 269
<i>Muutos %</i>	7,7	0,3	3,4	1,6	3,5

Arvio yhteisöverosta vuodelle 2026

Yhteisöveron maksuunpanon mukaisen kokonaistuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2026–2029 keskimäärin noin 1,5 prosenttia vuodessa.

Kevään 2025 kehysriihessä tehtyjen päätösten mukaisesti yhteisöverotuloja kasvattaa vuonna 2026 työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennys oikeuden poistaminen. Yhteisöverotuloja pienentää metsävähennyksen korottaminen. Ilmastoneutraaliin talouteen tähtääviä investointeja tuetaan vuonna 2025 myönnettävällä verohyvityksellä ja uudella vuodesta 2026 alkaen myönnettävällä verohyvityksellä. Yhteisöverokantaa alennetaan kahdella prosenttiyksiköllä 18 prosenttiin vuonna 2027 Yhteisöveron veroperusteisiin tehtävät muutokset kompensoidaan kunnille yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla, joten niiden vaikutus on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali.

Talousarviovuoden yhteisöveroarvio on noin 334 000 euroa eli 4,4 % verotuloista.

YHTEISÖVERON TILITYKSET					
TILIVUOSI	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
Verovuodelta 2022	3	0	0	0	0
Verovuodelta 2023	63	2	0	0	0
Verovuodelta 2024	221	55	2	0	0
Verovuodelta 2025	20	240	80	2	0
Verovuodelta 2026	0	14	240	86	2
Verovuodelta 2027			12	253	96
Verovuodelta 2028				12	261
Verovuodelta 2029					12
TILITYKSET YHTEENSÄ	307	311	334	353	371
<i>Muutos %</i>	-14,5	0,4	7,6	5,9	5,0

Arvio kiinteistöverosta vuodelle 2026

Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 2,3 prosentin vuosivauhtia.

Talousarviovuoden kiinteistöveroarvio on noin 1 202 000 euroa eli 16,0 % verotuloista.

Kiinteistöverouudistus

Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöveron arvostamisuudistusta jatketaan. Hallituksen puoliväliriihen 2025 kirjauksen mukaan hallitus toteuttaa arvostamisuudistuksen siten, että uudistus on kohtuullinen kiinteistöjen omistajille. Kirjaukseen sisältyy merkintä uudistuksen portaittaisesta käyttöönotosta ja maksettavan kiinteistöveron määrän rajoituksista.

Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käypiä arvoja. Valtiovarainministeriössä vireillä olevan uudistuksen peruslähtökohtia on se, että tämänhetkiset verotusarvot perustuvat pitkälti vanhentuneisiin verotusarvon määräytymisperusteisiin, eivätkä ne kuvaa riittävän hyvin rakennusten ja maa-alueiden hintaeroja.

Lisäksi uudistuksen tavoitteena on aikaisempaa selkeämpi ja läpinäkyvämpi arvostamisjärjestelmä, joka on myös mahdollista pitää aiempaa tehokkaammin ajantasaisena.

Tarkoituksena ei ole vaikuttaa kiinteistöverotuksen tasoon. Tämän takia veroprosenttien vaihteluvälejä tarkistettaisiin uudistuksen yhteydessä niin, että kunnat voisivat asettaa kiinteistöveroprosenttinsa siten, että verokertymä pysyy aiempien vuosien tasolla

KIINTEISTÖVERON VEROPOHJA					
VEROTUSARVOT ja %	2024	2025*	2026**	2027**	2028**
Yleisen kiint.v-% alaiset					
maa-alueet	16 982	17 152	17 152	17 152	17 152
Vero % (1,30-2,00)	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
VERO	255	257	257	257	257
rakennukset	9 112	8 927	8 927	8 927	8 927
Vero % (0,93-2,00)	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
VERO	137	134	134	134	134
Vak. asuinrakennukset	75 752	75 553	75 553	75 553	75 553
Vero % (0,41-0,90 / 0,41-1,00)	0,73	0,73	0,73	0,73	0,73
VERO	553	552	552	552	552
Muut asuinrakennukset	19 492	19 386	19 386	19 386	19 386
Vero % (0,93-2,00)	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40
VERO	273	271	271	271	271
Voimalaitokset	0	0	0	0	0
josta ydinvoimalaitokset	0	0	0	0	0
Vero % (maks. 3,10)	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
VERO	0	0	0	0	0
Yleishyödylliset yhteisöt	359	357	357	357	357
Vero %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VERO	0	0	0	0	0
Rakentamaton rakenn.paikka	60	62	62	62	62
Vero % (2,00-6,00)	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
VERO	2	2	2	2	2
Verotusarvot yhteensä	121 758	121 438	121 438	121 438	121 438
Muutos %	0,9	-0,3	0,0	0,0	0,0
MAKSETTAVA KIINT.VERO	1 220	1 217	1 217	1 217	1 217
Muutos %	20,1	-0,3	0,0	0,0	0,0

KIINTEISTÖVERON TILITYKSET					
TILIVUOSI	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
TA-vuoden tilitykset	1 149	1 144	1 144	1 144	1 144
josta ei tility kuluvana vuonna	-70	-73	-73	-73	-73
Edellisen verovuoden tilitykset	55	56	58	58	58
TILITYKSET YHTEENSÄ	1 198	1 200	1 202	1 202	1 202

Kuntien valtionavut

Valtio osoittaa kuntien valtionapuihin vuonna 2026 noin 3 %:a enemmän kuin vuonna 2025. Vuonna 2026 valtionosuutta lisäävät indeksikorotus ja kustannustenjaon tarkistus. Valtionosuuteen esitetään hallituksen päättämien kasvutoimien rahoitukseen liittyvä 75 milj. euron pysyvä valtionosuuden vähennys. Myös sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkentumiseen liittyvä väliaikainen vähennys ja hallitusohjelman mukainen indeksikorotuksen 1 %-yksikköä vastaava vähennys pienentävät valtionosuutta vuonna 2026.

Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Valtion rahoitusvastuun täysimääräinen toteutuminen edellyttää sitä, että uusien tai laajentuvien tehtävien ja velvoitteiden vaikutukset kuntatalouteen arvioidaan realistisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet kunnille ovat vuonna 2026 kuten tänäkin vuonna. Kuntien kotouttamistehtävien lainsäädännöllisiä velvoitteita puretaan ja määrärahaa leikataan 30 miljoonaa euroa vuoden 2027 tasolla.

Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille.

Vuonna 2026 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on 3,5 prosenttia. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Valtionosuuden tasossa on edellä mainittujen muutosten lisäksi huomioitu vuodelle 2026 teknisinä lakisääteisinä muutoksina valtionosuuden laskentaan vaikuttavina tekijöitä mm. asukasluvun muutos ja laskentatekijöiden muutos sekä perustoimeentulotuen kuntien rahoitusosuuden muutos.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 25,73 vuonna 2026.

Toimeentulotukilaissa tarkoitettu kunnan rahoitusosuus perustoimeentulotuen menoista toteutetaan vähentämällä kunnan valtionosuutta määrällä, joka vastaa kunnan osuutta kuntaan kohdistuvasta vuositasolla maksetusta perustoimeentulotuesta. Kansaneläkelaitos toimittaa valtiovarainministeriölle aina vuosittain tiedon edellisen vuoden aikana kuhunkin kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta, ja tämän mukaisesti tehdään vähennys seuraavan vuoden valtionosuudesta. Näin ollen säästö perustoimeentulotuessa näkyisi kuntien taloudessa kahden vuoden viiveellä.

Sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyistä aiheutuviin kuntien kiinteistöjä koskeviin kustannuksiin varaudutaan osoittamalla valtion korvauksia yhteensä 150 milj. euroa vuosina 2027–2029.

Verotulomenetysten korvaukset

Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus korvataan kunnille. Vuodesta 2020 lähtien korvaukset on maksettu kunnille peruspalvelujen valtionosuuden yhteydessä.

Korvauksia kasvattavat useat veroperustemuutokset, joista euromääräisesti merkittävin on ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuden poistaminen henkilöverotuksessa puolestaan lisää kuntien verotuloja ja vähentää veromenetysten korvauksia.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistaminen

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytyksiä investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia.

Uudistuksen valmistelun tueksi nimitetyt selvityshenkilöt jättivät ehdotuksensa uudesta valtionosuusjärjestelmästä. Tavoitteena oli antaa esitys eduskunnalle kevätistuntokaudella 2026 ja uusi lainsäädäntö tulisi voimaan vuoden 2027 alussa.

Hallituspuolueet eivät ole löytäneet sopua kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksesta. Kokonaisuudistus ei siis etene tällä hallituskaudella. Suurin haaste uudistuksessa hallituspuolueiden välillä koski sote-tasauseriä ja järjestelmämuutoksen tasausta. Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen mukaan käydään parhaillaan läpi mitä pienempiä muutoksia peruspalveluiden valtionosuuteen olisi tällä hallituskaudella vielä mahdollista tehdä.

Toimeentulotuen kokonaisuudistus

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa toimeentulotuen kokonaisuudistuksen, joka vahvistaa henkilön itsenäistä selviytymistä, vähentää pitkäaikaista toimeentulotukiriippuvuutta ja selkiyttää toimeentulotuen roolia viimesijaisena harkintaa vaativana perusturvaan kuuluvana rahaetuutena. Toimeentulotuen hakijalle säädettäisiin aiempaa vahvemmin velvoite hakea ensisijaiset etuudet. Jos 18 vuotta täyttänyt henkilö ei Kelan kehotuksesta huolimatta hakisi yhden kuukauden määräajassa muita, hänen elämäntilanteeseensa ja olosuhteisiinsa nähden hänelle todennäköisiä ensisijaisia etuuksia tai ei Kansaneläkelaitoksen antamasta kehotuksesta huolimatta ilmoittautuisi yhden kuukauden määräajassa työttömäksi koko-aikatyön hakijaksi työvoimaviranomaiseen, toimeentulotuen perusosaa alennettaisiin 50 prosentilla.

Toimeentulotuen saajan työttömyysturvaetuuden maksun keskeyttäminen työttömyysturvalaissa säädettyjen sanktioiden takia aiheuttaisi lähtökohtaisesti toimeentulotuessa perusosan alentamisen. Alentamisen suuruus olisi tällöin ensimmäiseltä kuukaudelta 20 prosenttia ja sen jälkeen 40 prosenttia. Kuntien rahoitusosuus perustoimeentulotuesta nostettaisiin sataan prosenttiin niiden 18–24-vuotiaiden toimeentulotuen saajien osalta, joiden perheessä ei asu muun ikäisiä henkilöitä. Rahoitusosuusmuutos tulisi voimaan 2027 alusta. Toimeentulotuen 150 euron ansiotulovähennys poistettaisiin 18 vuotta täyttäneiden henkilöiden osalta. Lisäksi heidän osaltaan poistettaisiin myös muiden vähäisiksi katsottavien tulojen ja avustusten etuoikeus. Yhteensä muutosten arvioidaan lisäävän ensisijaisten etuuksien kuluja 148 milj. euroa ja laskevan toimeentulotuen kulujen noin 188 milj. euroa. Vaikutukset kohdistuvat pääasiassa työmarkkinatukeen/yleistukeen, mutta myös muihin etuuksiin voi tulla vähäisiä vaikutuksia. Verovaikutukset huomioiden, nettomääräinen säästö julkiseen talouteen on 70 milj. euroa. Arvio ei sisällä toimeenpanokustannusten muutoksia. Muutokset tulevat voimaan pääosin vuoden 2026 aikana, jolloin voimaantulovuoden vaikutukset jäävät pienemmiksi. Nykyisin kunnat rahoittavat puolet perustoimeentulotukimenoista valtion rahoittaessa loput. Ehdotukset säästäisivät perustoimeentulotuen menoja noin 188 miljoonalla eurolla vuonna 2027. Tästä säästöstä puolet kohdistuisi kuntatalouteen perustoimeentulotukimenojen vähentyessä, ellei oteta huomioon ehdotettua muutosta kuntien rahoitusosuuden nostosta.

Työmarkkinatuen kulujen kasvusta kunnille kohdistuisi keskimäärin noin kolmannes, eli noin 49 miljoonaa euroa. Lisäksi verotulojen kasvusta kohdistuisi kunnille noin 11 miljoonaa euroa. Kuntien rahoitusvastuun korottaminen 50 prosentista 100 prosenttiin 18–24-vuotiaiden toimeentulotuesta lisäisi kuntien osuutta toimeentulotukimenoista arviolta 68 miljoonaa euroa, mikäli nuorten saama perustoimeentulotuki pysyisi nykyisellä tasollaan. Toimeentulotukimenojen lisäys korvattaisiin kunnille peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän kautta valtionosuuden pysyvänä lisäyksenä. Rahoitusvastuun korottamisen lisäksi kunnille ei säädettäisi muita uusia velvoitteita nuorten aikuisten työelämä- tai koulutuspalveluihin liittyen, mutta rahoitusvastuun kasvattaminen todennäköisesti ohjaisi kuntia kohdentamaan resursseja erityisesti tämän ikäluokan palveluihin. Kokonaisuudessaan uudistus olisi kuntataloutta vahvistava.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	2026	2025	Muutos
Ikärakenteen laskennalliset kustannukset			
0-5-vuotiaat	1 220 000	1 182 993	37 007
6-vuotiaat	257 546	278 244	-20 698
7-12-vuotiaat	1 765 171	1 739 925	25 246
13-15-vuotiaat	1 689 595	1 462 779	226 816
16 vuotta täyttäneet	164 877	155 297	9 580
18-64 vuotiaat (Uusi ikäryhmäkriteeri 2025 alkaen = työikäiset, te-uudistus)	129 363	126 806	2 557
Ikärakenne yhteensä	5 226 552	4 946 044	280 508
Muut laskennalliset kustannukset			
Työttömät ja palveluissa olevat (uusi laskentakriteeri, te-uudistus)	112 685	99 133	13 552
Työttömyyden perusteella yhteensä	194 106	175 446	18 660
Vieraskielisyyden perusteella yhteensä	138 396	132 123	6 273
Asukastiheyden perusteella yhteensä	183 922	172 274	11 648
Koulutustaustan perusteella yhteensä	61 912	68 344	-6 432
Muut laskennalliset kustannukset yhteensä	691 021	647 320	43 701
Kunnan laskennalliset kustannukset yhteensä	5 917 573	5 593 364	324 209
Kunnan omarahoitusosuus laskennallisesta kustannuksesta	-4 412 446	-4 200 071	-212 375
Valtion osuus laskennallisesta kustannuksesta	1 505 127	1 393 293	111 834
Lisäosat			
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen yhteensä	49 428	52 713	-3 285
Työpaikamavaraisuuden perusteella yhteensä	16 241	15 091	1 150
Lisäosat yhteensä	65 669	67 804	-2 135

Valtionosuuteen tehtävät lisäykset ja vähennykset	2026	2025	Muutos
Lisäykset			
Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus	111 355	111 355	0
Vähennykset			
Kuntien yhdistymisavustus	-2 792	-2 833	41
Harkinnanvaraisten avustusten vähennys	-5 071	-5 123	52
Kriisikuntien harkinnanvarainen yhdistymisavustus	-2 792	-2 833	41
Aloittavien koulujen rahoitukseen liittyvä vähennys	-28	-29	1
Kum. verotuloihin perust. tasauksen muutoksen neutralisointi	-52 080	-58 785	6 705
Perustoimeentulotuen vähennys	-103 077	-103 480	403
Käyttämättä jääneiden yhdistymisavustusten palautus		5 638	-5 638
Määräaikainen vähennys tehtävien vähentämiseen liittyen	-11 083	-11 648	565
Te-uudistus: Palvelurahoituksen siirtymäajan porrastus (v. 2025 ja 2026)	-11 919	-23 155	11 236
Vos-järjestelmän säästö (lisätoimet 2025, -2 %)	-40 434		-40 434
Sote-uudistuksen muutosrajoitin	-449 152	-449 152	0
Sote-uudistuksen järj. muutoksen tasaus	-235 026	-272 010	36 984
Jälkikäiteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden läsiirtotarve v.lta 2023	-84 900	-85 803	903
Määräaikainen v. 2024 tehdyn lisäyksen takaisinperintä	-32 536	-32 856	320
Vähennykset yhteensä	-1 030 890	-1 042 069	11 179
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset yhteensä	-919 535	-930 714	11 179
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen tulopohjan tasausta	651261	530383	120878
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+tasauslisä/-tasausvähennys)	1 242 299	1 325 726	-83 427
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	1 893 560	1 856 109	37 451

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	2026	2025	Muutos
Esi- ja perusopetuksen oppilaskohtaiset lisät yhteensä	151 701	95 203	56 498
Aamu- ja iltapäivätoiminta	21 957	18 614	3 343
Liikunta	10 154	10 200	-46
Nuorisotyö	3 297	3 364	-67
Kunnan omarahoitusosuus toisen asteen koulutukseen	-880 711	-844 290	-36 421
Opetus- ja kulttuuritoimen muu valtionosuusrahoitus yhteensä	-693 602	-716 909	23 307
Valtionosuudet yhteensä	1 199 958	1 139 200	
Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus	250 530	276 041	-25 511
Kunnan valtionosuus ja veromenetysten korvaukset	1 450 488	1 415 241	35 247

INVESTOINTIOSA

Valtuusto hyväksyy kokonaiskustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankeryhmille (harmautettu). Valtuusto antaa tilivelvolliselle/hankevastaavalle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin kokonaiskustannusarvion rajoissa. Lautakunta voi muuttaa hankeryhmän projekteja hankeryhmälle varatun määrärahan puitteissa. Valtuustoon nähden sitovat erät ovat harmaana. Määrärahojen siirto hankeryhmästä toiseen tulee käsitellä kunnanhallituksessa ja kunnanvaltuustossa.

Omaa rakentamista tai rakennuttamista sisältävät hankkeet on merkitty teknisen lautakunnan alle. Tekninen lautakunta on niistä hankkeista toteuttamis- ja budjettivastuussa. Rakennusinvestoinneista aiheutuvat käyttökustannukset kirjataan teknisen lautakunnan kiinteistötoimen ja tukipalvelujen tulosalueelle, josta ne sisäisinä pääomavuokrina siirretään toiminnasta vastaavalle toimielimelle.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	Ta 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
100 Maanhankinta					
Investointimenot	0	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Investointitulot	3 659	0	0	0	0
B100 Maanhankinta					
Investointimenot	0	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Investointitulot	3 659	0	0	0	0

Maanhankinnan tavoitemäärittely

Maanhankinta- hankeryhmässä on vuotuinen 5 000 euron määrärahavaraus maa- ja vesialueiden lohkomiskuluihin tai lunastuksiin. Maa- ja vesialueiden luovutuksista ei ole arvioitu saatavan tuloja.

Kunnanhallitus Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	Ta 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
101 Osakkeiden hankinta ja myynti					
Investointimenot	-18	0	0	0	0
B101 Osakkeiden hankinta ja myynti					
Investointimenot	-18	0	0	0	0

Osakkeiden hankinta ja myynti tavoitemäärittely

Osakkeiden hankintaa tai myyntiä ei ole suunniteltu taloussuunnitelmakaudella.

Tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	mTa 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
302 Päälysteiden korjaukset litiä						
Investointimenot		0	0	0	0	0
305 Asfaltointi Tuom.pellont jk+pp						
Investointimenot		0	0	0	0	-45 000
306 Juvolantie						
Investointimenot		0	-70 500	-88 600	0	0
Investointitulot		0	38 500	62 000	0	0
307 Päälysteiden korjaukset Kuuka						
Investointimenot		0	0	0	0	0
308 Katuvalot						
Investointimenot		0	0	-8 000	-15 700	0
309 Koulukeskus/Asfaltointi						
Investointimenot		0	-10 300	0	0	0
310 Juvolantie, asfaltointi						
Investointimenot		0	0	-400 000	0	0
B300 Liikenneturvallisuus						
Investointimenot		0	-80 800	-496 600	-15 700	-45 000
Investointitulot		0	38 500	62 000	0	0

Juvolantie ja Juvolantie, asfaltointi -hankkeiden tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvioksi ajalle 2024-2027 oli arvoitu 420 000, investointituloksi 294 000 euroa, nettoinvestoinniksi 126 000 euroa. Investointi on jaksotettu uudelleen vuosille 2025-2026. Urakkasopimukseen perustuvien maksuaikatauluun pohjautuen, avustusta saadaan hankkeelle 111 200 euroa. Vuonna 2023 investointimenona oli rakennussuunnitelmien päivitys 7 000 eurolla. Vuonna 2024 hanke ei edennyt. Vuonna 2025 arvioidaan toteutuvan 70 000 euroa, johon saadaan 49 000 euroa avustusta. Juvolantie -hanke ei sisällä avustuskelpoista asfaltointia, joten kunnan rahoittama asfaltointi seurataan omalla projektinumerolla.

Katuvalot -hankkeen tavoitemäärittely

Katuvalot -hankkeessa vaihdetaan rikkoutuneita LED-lamppuja. Talousarviovuonna 2027 kunta lunastaa Lemin kunnan LED-katuvalot, 10/2014 sopimuksen mukaan 5 %:n jäännösarvolla.

Tekninen lautakunta Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	mTa 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
352 Vanhan Pappilan automaatio					
Investointimenot	0	-9 700	0	0	0
B350 Hallinnon investoinnit					
Investointimenot	0	-9 700	0	0	0

Talousarviovuonna ei ole hallinnon investointeja.

Tekninen lautakunta Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	mTa 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
404 Koulukeskuksen katto					
Investointimenot	0	-8 100	-20 000	-60 000	-60 000
408 Koulukeskus luokkamuutos					
Investointimenot	-12 404	0	0	0	0
409 Aurinkovoimala koulun katolle					
Investointimenot	0	-16 300	0	0	0
410 Valmistuskeittiön astiahuolto					
Investointimenot	0	-40 000	-55 000	0	0
411 Keittiökalusteet					
Investointimenot	0	0	-10 000	-20 000	0
412 Koulukeskuksen kameravalvonta					
Investointimenot	0	-6 600	0	0	0
414 Koulukeskus julkisivu/katto					
Investointimenot	0	-70 500	-52 200	0	0
Investointitulot	0	55 200	33 900	0	0
416 Koulukeskuksen valaistus					
Investointimenot	0	0	-15 000	-15 000	-15 000
B400 Kouluinvestoinnit					
Investointimenot	-12 404	-141 500	-152 200	-95 000	-75 000
Investointitulot	0	55 200	33 900	0	0

Koulukeskuksen katto -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarviota on tarkistettu 150 000 euroon (+30 000 euroa). Koulukeskuksen katon korjaustyöt aloitettiin pienillä korjaustöillä vuonna 2025. Varsinaiset korjaustyöt tehdään vuonna 2026-2028. Koulukeskuksen katon peruskorjaus on palvelukyvyn parantamista. Hanke on korjausinvestointi.

Valmistuskeittiön astiahuolto -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarviota on tarkistettu 95 000 euroon (+15 000 euroa). Vuonna 2025 keittiössä tehdään teknisiä muutoksia, joilla valmistellaan astiahuollon siirtoa sekä uusitaan alakaton akustolevyt. Vuonna 2026 asennetaan astianhuoltolinjasto. Hanke on korjausinvestointi ja seuraavan vuonna uusinvestointi.

Keittiökalusteet -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio vuosina 2026-2027 on 30 000 euroa. Investoinnilla tavoitellaan palvelukyvyn parantamista. Hanke on korjausinvestointi.

Koulukeskus julkisivu/katto -hankkeen tavoitemäärittely

Lemin koulukeskuksella tapahtuneen palovahingon korjaustyöstä on teknisen johtajan 6.1.2025 tekemä viranhaltijapäätös § 34/2025. Korjaustyö tehdään kahdessa osassa. Työt alkavat marraskuussa ja valmistuu maaliskuussa 2026. Urakan kokonaiskustannusarvio on 52 200 euroa. Hankkeelle kirjataan saadusta vakuutuskorvauksesta noin 60 %:n osuus ja kunnan osuudeksi jää 18 300 euroa.

Koulukeskuksen valaistus -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 45 000 euroa. Yli 30 vuotta vanhat valaisimet ovat käyttöikänsä päässä ja valaistuksen uudistaminen tuo energiatehokkuutta.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	mTa 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
453 HVA sisäovien maalaus						
	Investointimenot	-8 030	0	0	0	0
454 Hyvinvointiaseman peruskorjaus						
	Investointimenot	0	-7 300	-10 000	-15 000	-15 000
455 Paloaseman automaatio						
	Investointimenot	0	-11 400	0	0	0
456 Paloaseman perusparannus						
	Investointimenot	0	0	-45 000	-8 000	-8 000
	Investointitulot	0	0	22 500	0	0
457 Palola paloilmajärjestelmä						
	Investointimenot	0	-16 000	-18 000	0	0
B450 Hoitoalan rakennusinvestoinnit						
	Investointimenot	-8 030	-34 700	-73 000	-23 000	-23 000
	Investointitulot	0	0	22 500	0	0

Hyvinvointiaseman peruskorjaus -hankkeen tavoitemääritys

Hankkeen kokonaiskustannusarviota on tarkistettu vuosille 2026-2028 on 20 000 euroon. Investoinnilla tavoitellaan rakennuksen palvelukyvyn parantamista. Hanke on korjausinvestointi.

Paloaseman perusparannus -hankkeen tavoitemääritys

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 61 000 euroa. Hankkeelle haetaan palosuojelurahaston avustusta, joka voi olla maksimissaan 50 %. Investoinnilla tavoitellaan rakennuksen palvelukyvyn parantamista. Hanke on uusinvestointi.

Palola paloilmajärjestelmä -hankkeen tavoitemääritys

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 18 000 euroa. Palolan kiinteistö on käytössä ja parin vuoden aikana erheelliset paloilmoitukset ovat lisääntyneet. Investoinnilla tavoitellaan rakennuksen palvelukyvyn parantamista. Hanke on uusinvestointi.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	mTa 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
503 Kuukanniemi pk perusparannus						
	Investointimenot	0	0	-8 000	-15 000	-15 000
505 Iitiän pk automaatio						
	Investointimenot	0	-6 400	0	0	0
506 Kuukanniemen pk automaatio						
	Investointimenot	0	-6 700	0	0	0
507 Iitiän pk perusparannus						
	Investointimenot	0	0	0	-15 000	-15 000
B500 Päiväkoti-investoinnit						
	Investointimenot	0	-13 100	-8 000	-30 000	-30 000

Kuukanniemen päiväkodin perusparannus -hanke

Hankkeen kokonaiskustannusarvioksi on määritetty 38 000 euroa. Investoinnilla tavoitellaan rakennuksen palvelukyvyn parantamista.

Tekninen lautakunta Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	mTa 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
702 Iitiän ulkoliikuntapaikat					
Investointimenot	0	0	0	0	-25 000
704 Kuukanniemi ulkokuntosali					
Investointimenot	0	0	-25 000	0	0
Investointitulot	0	0	7 500	0	0
708 Iitiä monitoimiareena					
Investointimenot	0	-56 500	0	0	0
Investointitulot	0	16 500	0	0	0
717 Laiturit Kirkonkylä					
Investointimenot	0	-10 000	0	0	-7 000
721 Kuntosali Palolaan					
Investointimenot	-20 831	0	0	0	0
722 Kirkonkylä Pumptrack-rata					
Investointimenot	0	0	0	-25 000	0
723 Ilmalämpöpumput eri kohteet					
Investointimenot	-16 965	0	0	0	0
B700 Siv ja liik investoinnit					
Investointimenot	-37 797	-66 500	-25 000	-25 000	-32 000
Investointitulot	0	16 500	7 500	0	0

Kuukanniemi ulkokuntosali -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 25 000 euroa. Hankkeelle haetaan AVI:lta 30 %:a valtionavustusta. Investoinnilla tavoitellaan palvelukyvyn parantamista. Hanke on uusinvestointi.

Tekninen lautakunta Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	mTa 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
724 Nsnappy -omavalvonta					
Investointimenot	0	-7 500	0	0	0
725 Päältä ajettava ruohonleikkuri					
Investointimenot	0	-6 400	0	0	0
B710 Teknisen kalustoinvestoinnit					
Investointimenot	0	-13 900	0	0	0

Talousarviovuonna ei ole kalustoinvestointeja.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	mTa 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
806 Etäluettavat vesimittarit						
	Investointimenot	-25 043	-43 400	-56 000	-56 000	-10 000
B800 Vesilaitosinvestoinnit						
	Investointimenot	-25 043	-43 400	-56 000	-56 000	-10 000

Etäluettavat vesimittarit -hankkeen tavoitemäärittely

Etäluettavien vesimittareita oli suunniteltu vaihdettavan 208 000 euron arvosta vuosina 2024-2026. Investoinnilla tavoitellaan palvelukyvyn parantamista. Hanke on uusinvestointi.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2024	Ta 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
903 Jätevesipumppaamon saneeraus						
	Investointimenot	0	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
904 Tasausallas						
	Investointimenot	0	-10 000	-10 000	-10 000	0
905 Verkostojen saneeraus						
	Investointimenot	0	0	0	-30 000	-50 000
B900 Viemärilaitosinvestoinnit						
	Investointimenot	0	-40 000	-40 000	-70 000	-80 000

Viemärilaitosinvestoinnit -hankeryhmän tavoitemäärittely
 Viemärilaitoksen vuotuisilla määrärahoilla on varauduttu korjaamaan jätevesipumppaamoita ja tasausallasta.

Tekninen lautakunta	Tp 2024	mTa 2025	Ta 2026	Ts 2027	Ts 2028
Investoinnit yhteensä					
Investointimenot	-83 274	-443 600	-850 800	-314 700	-295 000
Investointitulot	0	110 200	125 900	0	0
Investoinnit, netto	-83 274	-333 400	-724 900	-314 700	-295 000

RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelmaosassa yhdistetään tuloslaskelma- ja investointiosa sekä lainanlyhennykset ja osoitetaan näissä tarvittava rahoitus sekä maksuvalmiuden muutos vuoden aikana. Rahoituslaskelman tulorahoituksen muodostaa tuloslaskelmaosasta siirtyvä vuosikate.

Investointimenoihin sisältyvät investointiosan määrärahat. Rahoitusosuudet ovat esimerkiksi valtiolta saatavia investointiavustuksia. Rahoituslaskelmassa esitetään varaus pitkäaikaisen lainaan nettoinvestointien verran ja pitkäaikaisten lainojen lyhennyserät vastaavat nykyisten lainojen lyhennysohjelmia.

Kunnan rahoituksen riittävyttä kuvataan toiminnan ja investointien rahavirta -käsitteen avulla. Yksinkertaistettuna tunnusluku ilmaisee negatiivisena paineen lainakannan kasvattamiseen tai veroprosentin korottamiseen ja positiivisena mahdollisuutta lainojen lyhentämiseen tai veroprosentin alentamiseen.

Toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteltaessa on huomioitava, että kunnan kyky rahoittaa lakisääteiset tehtävänsä perustuu pitkän aikavälin tulojen ja menojen tasapainopyrkimykseen. Lyhyemmällä aikavälillä nettoinvestointitarpeet voidaan rahoittaa nettolainanotolla, joten toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuus ei välttämättä suoraan kerro siitä, ettei rahoitusperiaate toteutu. Kunnan taloudellinen kantokyky ja maksukyky ovat pidemmällä aikavälillä uhattuna, jos toiminnan ja investointien rahavirta on pysyvästi negatiivinen. Kunnan velkakestävyyttä arvioitaessa tulisi huomioida aina kokonaisuus – tulevat odotetut tulot ja menot suhteessa nykyiseen nettovelkataakkaan. Toiminnan ja investointien rahavirran ohella on syytä tarkastella myös suhteellista velkaantuneisuutta ja tilikauden tuloksen kehitystä ajassa. On tarkoituksenmukaista myös eriyttää käyttötalouden rakenteellinen jäämä investointitaloudesta. Esimerkiksi palveluiden tuottavuutta kohentavia investointeja voi olla lyhyellä aikavälillä perusteltua rahoittaa velalla, jos velanoton riskienhallinta ja tulevat tulot ovat riittävällä tasolla.

Talouden sopeutuspaine kuntakokoryhmittäin ja rahoitusperiaatteen toteutumisen arviointi

Kuntalain mukaan kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan kuntatalousohjelmassa koko maan näkymien ohella myös kuntaryhmittäin. Painelaskelmaan liittyvät epävarmuudet huomioiden voidaan todeta, että kuntataloudessa on tarkastelujaksolla epätasapaino tulojen ja menojen välillä. Tarkastelukauden loppua kohden mentäessä tilanne kääntyy kohti tasapainoa.

Rahoituslaskelmaosa (1 000 €)	TP 2024	mTa 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 491,9	588,7	595,2	557,0	717,9
Tulorahoituksen korjauserät	53,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toiminnan rahavirta	1 545,2	588,7	595,2	557,0	717,9
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-114,9	-451,1	-855,8	-319,7	-300,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	15,0	110,2	125,9	0,0	0,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Investointien rahavirta	-96,2	-340,9	-729,9	-319,7	-300,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 449,0	247,8	-134,7	237,3	417,9
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-6,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Antolainasaamisten vähennys	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Antolainauksen muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	350,0	0,0	0,0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-672,8	-718,9	-655,1	-605,1	-588,4
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-200,0	0,0	500,0	-250,0	-250,0
Lainakannan muutokset	-872,8	-368,9	-155,1	-855,1	-838,4
Rahoituksen rahavirta	-872,8	-368,9	-155,1	-855,1	-838,4
Vaikutus maksuvalmiuteen	576,3	-121,1	-289,8	-617,8	-420,5
Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvo					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v, 1 000 €	3 913,0	2 579,8	2 358,1	3 263,4	2 217,4
Investointien tulorahoitus, %	1 493,7	172,7	81,5	174,2	239,3
Lainakanta 31.12.	4 865,7	4 496,8	4 341,7	3 486,6	2 648,2
Lainat €/asukas	1 708	1 568	1 514	1 216	923
Talousarvion rahoitusosa on siten suppeampi, ettei siinä esitetä Muut maksuvalmiuden muutokset -erää. Näitä eriä ei käytännössä voida budjetoida etukäteen.					
Talousarviovuonna 2025 ei toteudu pitkäaikaisten lainojen lisäys, lyhennykset nykyisen lyhennysohjelman mukaan					

MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTENVETOLASKELMA

1 000 €	MÄÄRÄRAHAT				TULOARVIOT		
	Sito- vuus	TP 2024	mTA 2025	TA 2026	TP 2024	mTA 2025	TA 2026
KÄYTTÖTALOUSOSA							
Kunnanhallitus							
Hallintopalvelut	B	927,8	913,4	841,3	509,5	461,7	487,6
Elinvoimapaalvelut	B	261,3	652,9	671,7	64,4	0,0	0,0
Maakunnalliset palvelut	B	162,7	272,2	267,2	2,0	0,0	0,0
Keskusvaalilautakunta							
Vaalit	B	20,5	13,4	0,0	16,2	8,0	0,0
Tarkastuslautakunta							
Tarkastus- ja arviointitoimi	B	15,1	15,6	16,2	0,0	0,0	0,0
Sivistyslautakunta							
Sivistystoimen hallinto	B	9,5	8,5	10,7	0,0	0,0	0,0
Peruspetuspalvelut	B	4 007,3	4 342,3	4 430,6	241,9	240,9	165,3
Muut opetuspalvelut	B	36,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Varhaiskasvatuspalvelut	B	1 928,0	2 109,2	2 150,7	105,6	77,4	77,4
Kirjastopalvelut	B	157,3	140,7	146,6	1,8	1,4	1,4
Vapaa-aikapalvelut	B	260,8	424,6	418,6	37,1	72,9	21,5
Tekninen lautakunta							
Teknisen toimen hallinto	B	263,4	247,5	243,7	37,9	31,8	20,7
Kiinteistötoimi ja tukipalvelut	B	1 959,2	2 004,0	2 103,9	1 902,0	2 116,1	2 203,3
Vesihuolto	N	392,8	416,5	29,4	404,2	491,3	76,2
TULOSLASKELMAOSA							
Verotulot	B				7 251,0	7 285,0	7 494,0
Valtionosuudet	B				1 394,9	1 460,6	1 450,5
Korkotulot	B				18,9	18,9	18,9
Muut rahoitustulot	B				29,1	18,1	15,4
Korkomenot	B	108,7	106,3	70,8			
Muut rahoitusmenot	B	14,2	28,3	35,5			
INVESTOINTIOSA							
Kunnanhallitus							
B100 Maanhankinta	B	0,0	5,0	5,0	3,7	0,0	0,0
B110 Muut investoinnit	B	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sivistyslautakunta							
B210 Sivistystoimen kalusto	B	31,6	2,5	0,0	15,0	0,0	0,0
Tekninen lautakunta							
B300 Liikenneturvallisuus	B	0,0	80,8	496,6	0,0	38,5	62,0
B350 Hallinnon investoinnit	B	0,0	9,7	0,0	0,0	0,0	0,0
B400 Kouluinvestoinnit	B	12,4	141,5	152,2	0,0	55,2	33,9
B450 Hoitoalan rakennusinvestoinnit	B	8,0	34,7	73,0	0,0	0,0	22,5
B500 Päiväkotien investoinnit	B	0,0	13,1	8,0	0,0	0,0	0,0
B700 Siv ja liik investoinnit	B	37,8	66,5	25,0	0,0	16,5	7,5
B710 Teknisen kalustoinvestoinnit	B	0,0	13,9	0,0	0,0	0,0	0,0
B800 Vesilaitosinvestoinnit	B	25,0	43,4	56,0	0,0	0,0	0,0
B900 Viemärlaitosinvestoinnit	B	0,0	40,0	40,0	0,0	0,0	0,0
RAHOITUSOSA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäys	B	6,8	0,0	0,0			
Antolainasaamisten vähennys	B				6,8	0,0	0,0
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B				0,0	350,0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	672,8	718,9	655,1			
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B	200,0	0,0	0,0	0,0	0,0	500,0
Oman pääoman muutokset							
Tulorahoituksen korjauserät					53,4		
OSAT YHTEENSÄ		11 519,1	12 865,4	12 947,8	12 095,4	12 744,3	12 658,1
Vaikutus maksuvalmiuteen					576,3	-121,1	-289,7